LIGZDOJOŠO UN NOMEDĪTO ŪDENSPUTNU IZPĒTE

Atskaite par 2026. gadu

MSAF atbalsta iesniegums Nr. 26-00-S0MSF02-000001

Atskaiti sagatavoja:
M.sc. biol. Antra Stīpniece
Andris Stīpnieks

Latvijas Universitāte
Rīga, 2026

Saturs

IEVADS 3

1. 2025. gadā mobilajā lietotnē MEDNIS ziņoto nomedīto ūdensputnu sugu, pasugu un vecuma sastāvs. 4

2. Meža zosu individuālā iezīmēšana 2026. gadā 16

3. Ūdensputnu ligzdošanas sekmes Engures ezera parauglaukumos 2026. gadā 25

4. Medījumu reģistrācija lielajos piejūras ezeros (Liepāja, Engure, Babīte) un Nagļu zivju dīķos medību atklāšanā 2026. gadā. 28

5. Pateicības 34

6. Literatūra 35

IEVADS

Projekta mērķis ir iegūt ikgadējas ziņas par medījamo ūdensputnu vietējo populāciju vairošanās sekmēm un nomedīto putnu sugu, vecuma un dzimumu sastāvu, kas kalpotu par pamatu ilgtspējīgai, populāciju atražošanas spējas neapdraudošai ūdensputnu medību saimniecībai. Projekts turpina jau iesāktās datu rindas – ligzdošanas sekmēm Engures ezerā kopš 1993. gada, nomedīto kontrolēm Liepājas, Engures, Babītes ezeros un Nagļu dīķsaimniecībā kopš 2004. gada, mednieku-korespondentu ziņām par arī citām vietām Latvijā sezonas garumā kopš 2005. gada. Kopš 2023. gada projekta uzdevumos ietilpst arī meža zosu ķeršana un iezīmēšana ar kāju un kakla gredzeniem. 2026. gadā viens putns aprīkots ar raidītāju.

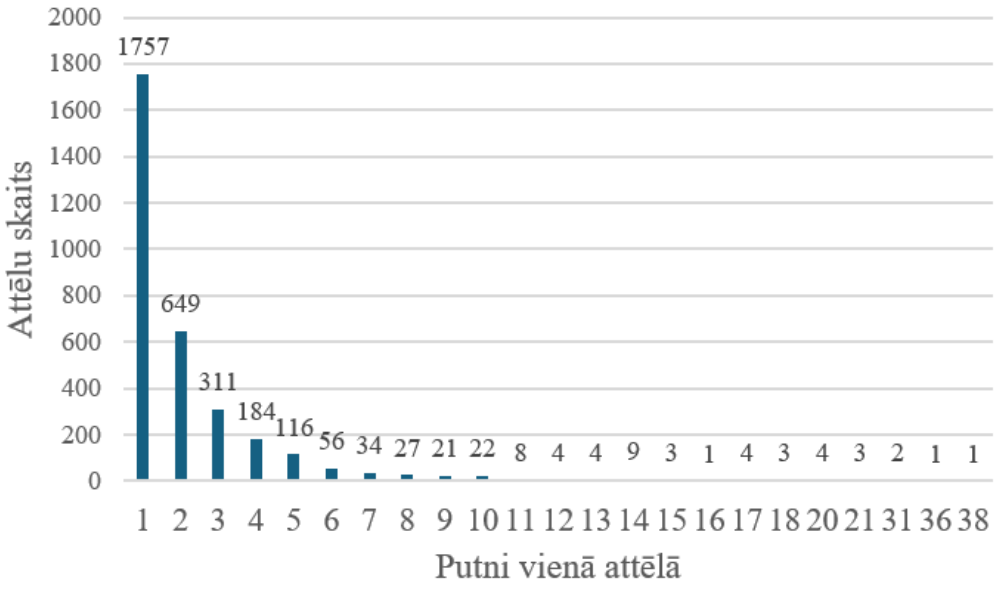
Vāka foto: 2025. gada 6. septembrī Dignājas pagastā nomedīta netipiski krāsota meža pīle, jauns tēviņš. Autors – Kaspars Kusiņš.

1. 2025. gadā mobilajā lietotnē MEDNIS ziņoto nomedīto ūdensputnu sugu, pasugu un vecuma sastāvs.

Metodes.

Saskaņā ar 2024. 03.12 izdarītajiem grozījumiem medību noteikumos medniekiem obligāti jāziņo guvums lietotnē Mednis.

Par 2025. gada rudeni apstrādāti 1159 mednieku iesūtīti 3587 attēli, kas rādīja 7331 putnus . Ziņojumu kvalitāte, salīdzinot ar pirmo gadu, diemžēl kritusies. Divpadsmit gadījumos nesakrita attēlā redzamo un ziņoto putnu skaits (netrāpīja pirksts uz īstā taustiņa vai neuzmanība fotografējot). Trīspadsmit gadījumos (31 putns) tas pats attēls ar to pašu putnu skaitu tika uzskatīti par dubultiem ziņojumiem. Divdesmit septiņas pīles un 4 zosis nebija iespējams noteikt līdz sugai. Reizēm attēlos redzami vairāku sugu putni no zoss līdz krīklim un nosaukta putna suga, kuras attēlā nemaz nav. Lielākais putnu skaits vienā attēlā bija 38 (1. attēls), kas nesekmē demogrāfisko rādītāju noteikšanu.

1.attēls. Putnu skaits vienā attēlā 2025. gada lietotnes Mednis datos.

Pīļu sugu, vecumu un dzimumu noteicām, vadoties pēc J.Vīksnes un J. B. Mouronval foto noteicējiem. Zosu vecumu noteicām pēc muguras segspalvu formas, knābja un kāju spilgtuma un/vai vēdera krāsojuma. Lauču vecums noteikts pēc kāju krāsas (veciem putniem zaļganas) un pieres laukuma lieluma.

Rezultāti

Līdz sugai izdevās noteikt 996 zosis, 6215 pīles, 123 laučus (1. tabula)

1.tabula. 2025. gada rudenī lietotnē Mednis ziņoto ūdensputnu sugu sastāvs salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

Suga	2024	2025
Baltpieres zoss	1177	428
Sējas zoss	1134	438
Meža zoss	52	93
Kanādas zoss	9	3
Nenoteikta zoss	6	4
Garkaklis	32	70
Platknābis	78	117
Krīklis	344	513
Baltvēderis	304	718
Meža pīle	2660	3975
Prīkšķe	4	5
Pelēkā pīle	269	371
Cekulpīle	97	128
Ķerra	44	39
Gaigala	335	279
Laucis	229	123
Nenoteikta pīle	11	27

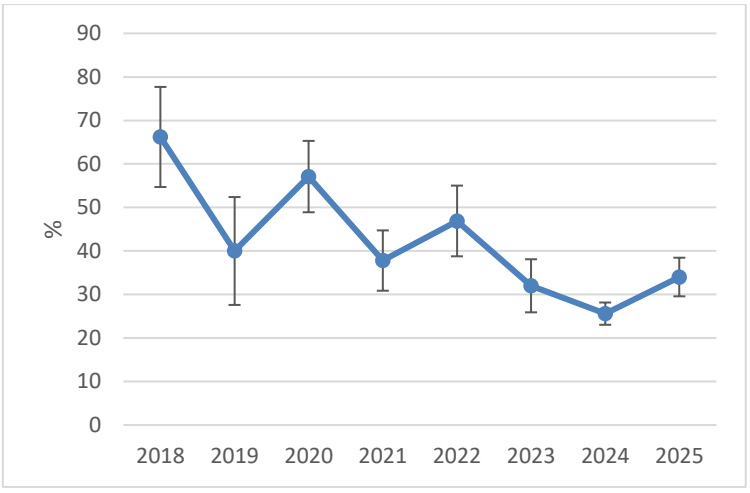
Pārbaudītajos attēlos atrasti 17 taigas sējas zoss pasugai piederīgi putni.

Par spīti sliktajai attēlu kvalitātei, vairumam zosu vecumu izdevās noteikt.

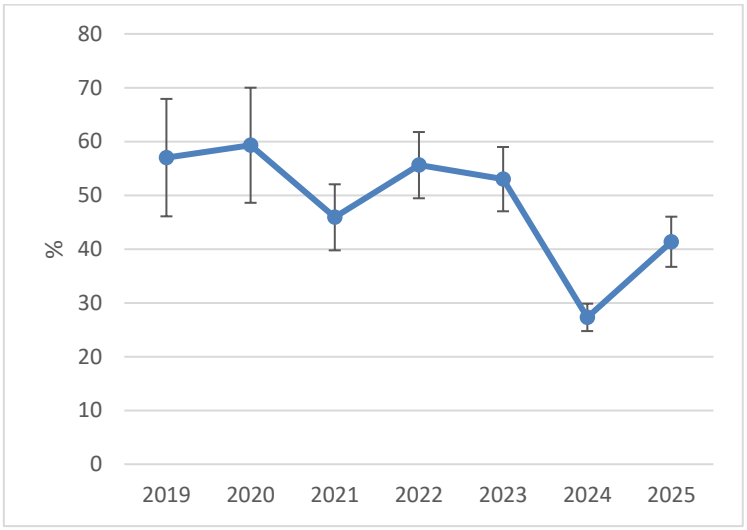
Baltpieres zosu guvuma vecuma sastāvs parādīts 2. attēlā. Sējas zosu vecuma sastāvs parādīts 3. attēlā. Abām sugām ziņotais jauno putnu īpatsvars pieaudzis kopš 2024. gada sarukuma, bet nesasniedz fotoreģstrācijas sākuma laiku līmeni.

Tai pat laikā ziņoto meža zosu skaits ir audzis, pie tam trešā daļa nomedīta augustā, kas visticamāk, ir Latvijā ligzdojušie un lidspalvas mainījušie putni (4. attēls). Meža zoss ierobežotās izplatības dēļ nesen iznākušajā Latvijas Sarkanajā grāmatā ierindota gandrīz apdraudēto sugu grupā. Tomēr, kā daudziem augēdājiem šobrīd, populācija aug, un nākotnē var pieaugt arī šīs sugas nozīme medību saimniecībā.

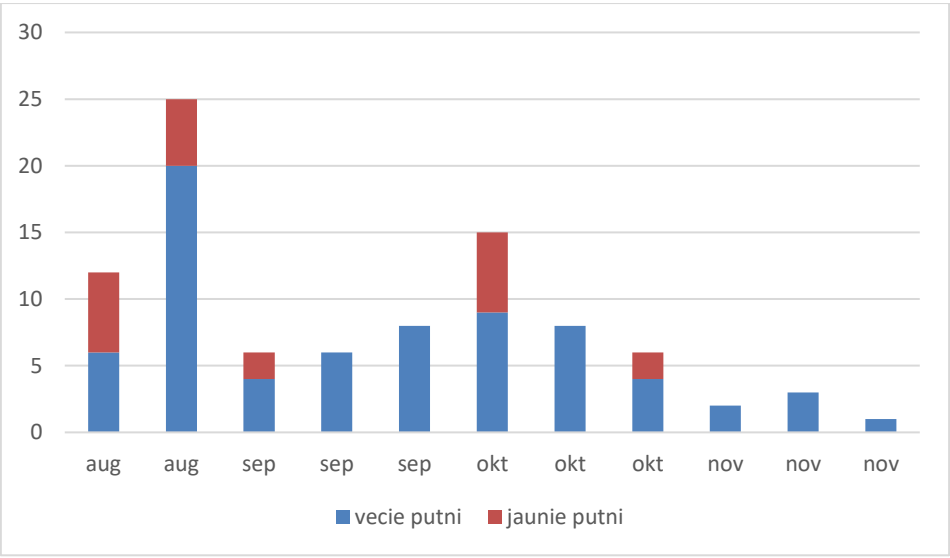
No ziņotajām Kanādas zosīm 2 bija vecie un viens – jaunais putns.

2.attēls Sējas zosu jauno putnu īpatsvars guvumā

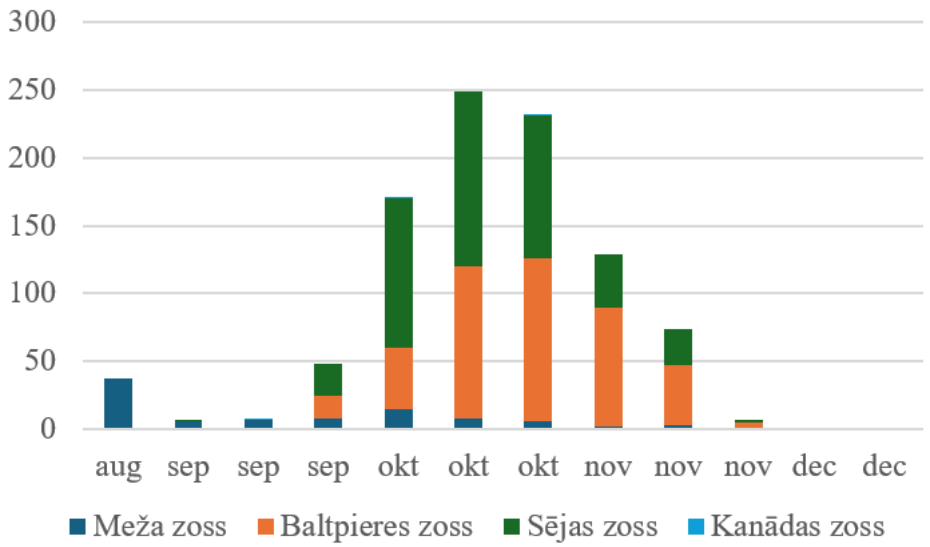
3.attēls Baltpieres zosu jauno putnu īpatsvars guvumā

4.attēls 2025. gadā lietotnē Mednis ziņoto meža zosu vecuma sastāvs

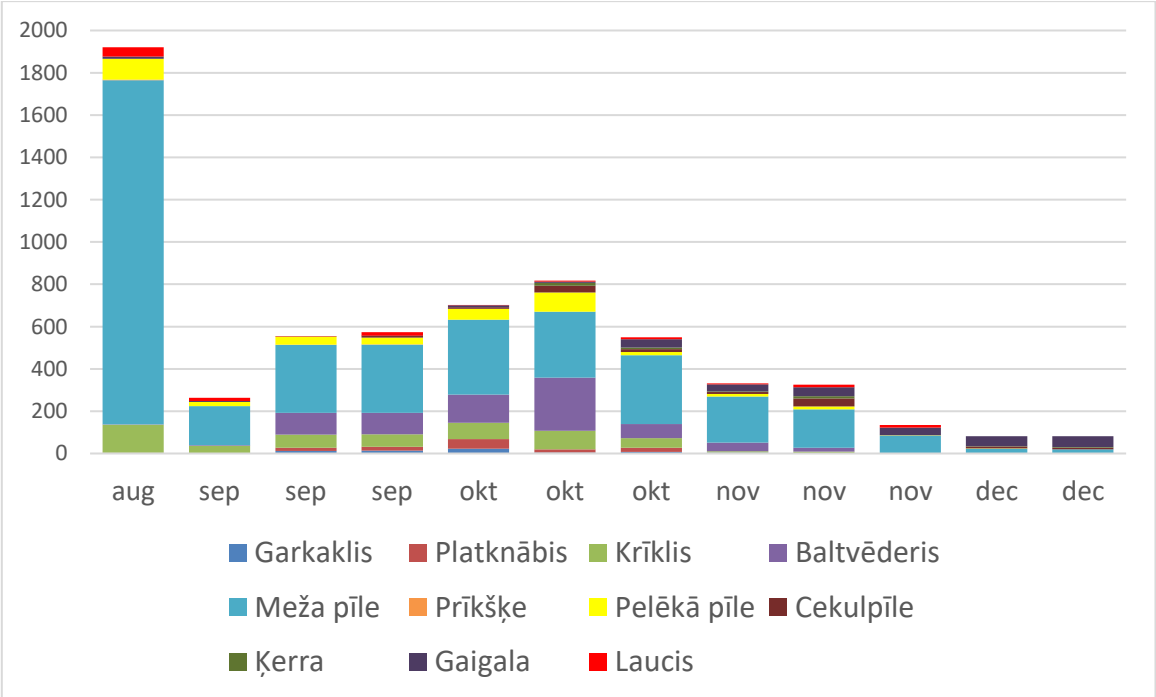
Lietotne Mednis atļauj uzzināt precīzu nomedīšanas laiku. Guvuma sadalījums sezonas gaitā veidojas gan no dažādu sugu sastopamības, gan mednieku aktivitātes.

Zosu migrācija 2025. gadā bijusi izstieptāka laikā kā 2024. gadā. ziņots mazāk putnu. (5.attēls).

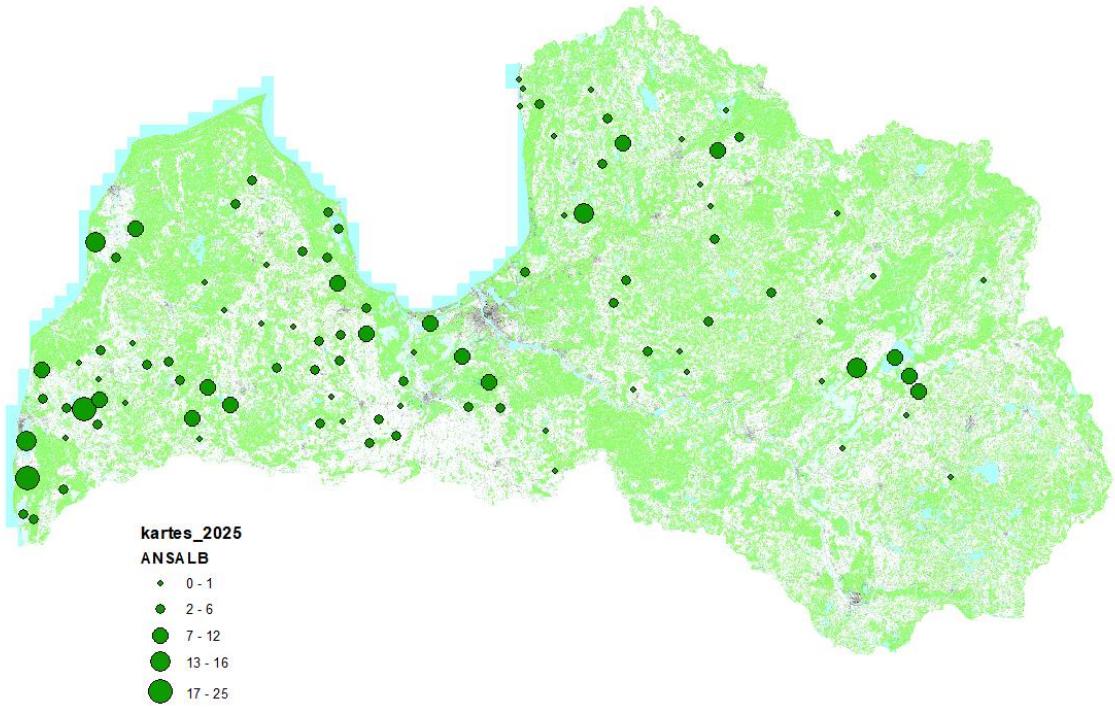
5.attēls. Lietotnē Mednis ziņoto zosu guvuma sadalījums sezonas gaitā 2025. gada rudenī.

Pīlēm un laučiem, tāpat kā iepriekšējos gadus, augstākais punkts guvuma sezonālajā sadalījumā ir augusts, sezonas atklāšanas dekāde.(6. attēls)

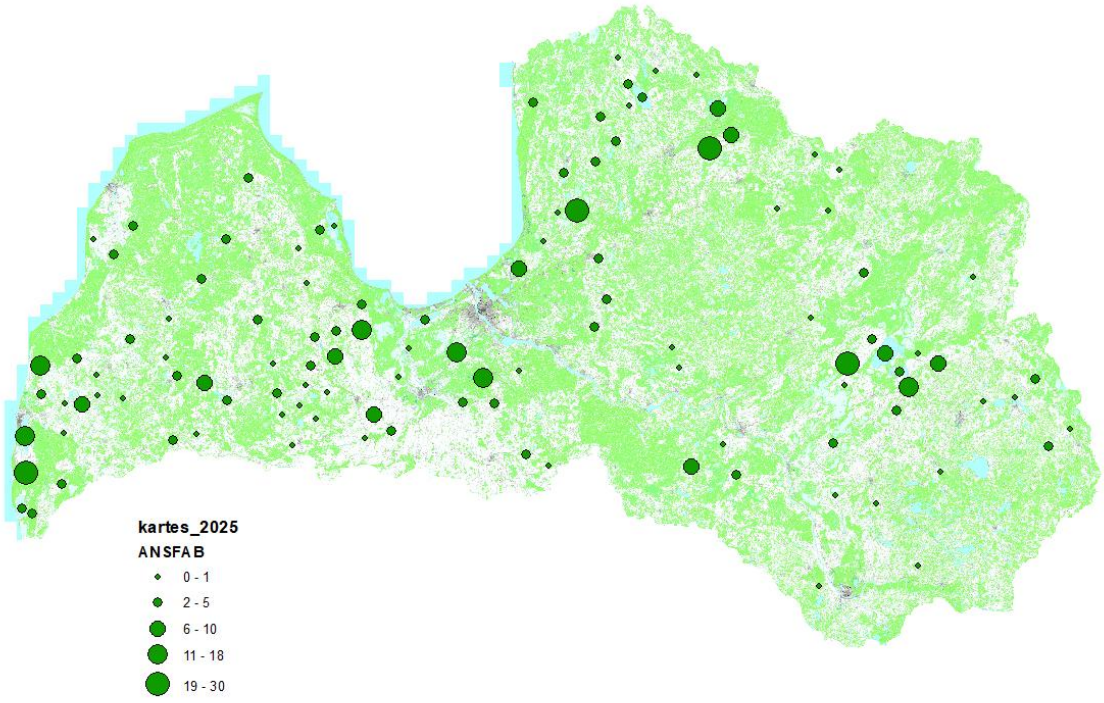

6.attēls Nomedītās pīles un lauči sezonas gaitā 2025. gada rudenī

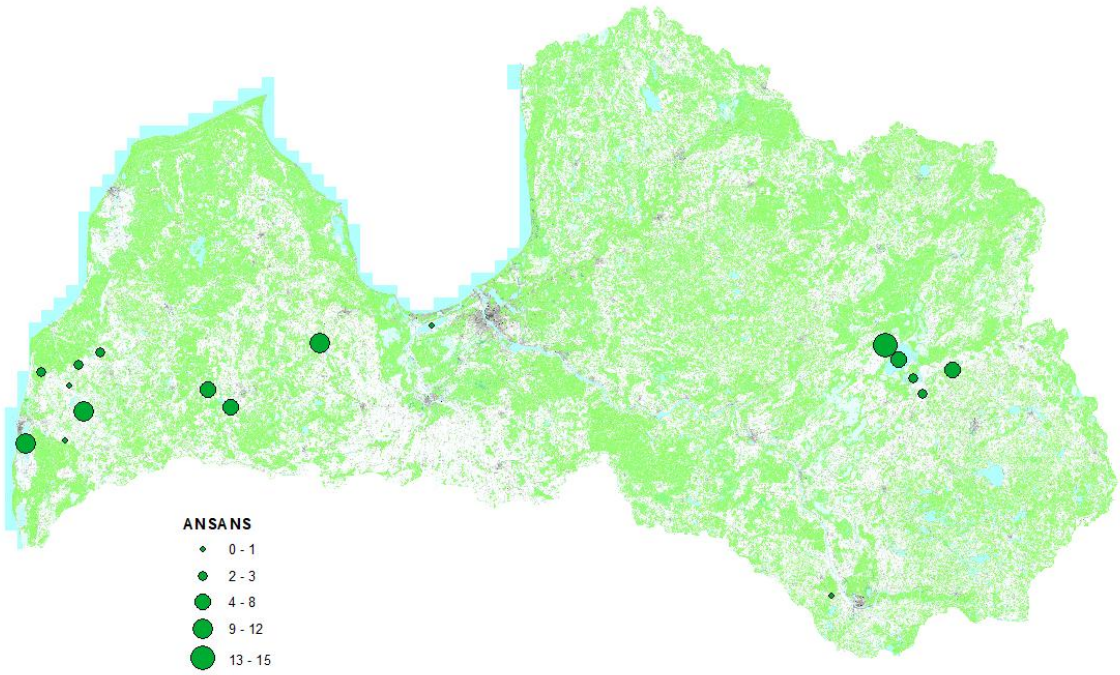
Lietotne Mednis ļauj gūt labu priekšstatu par guvuma telpisko sadalījumu (7.-21. attēli).

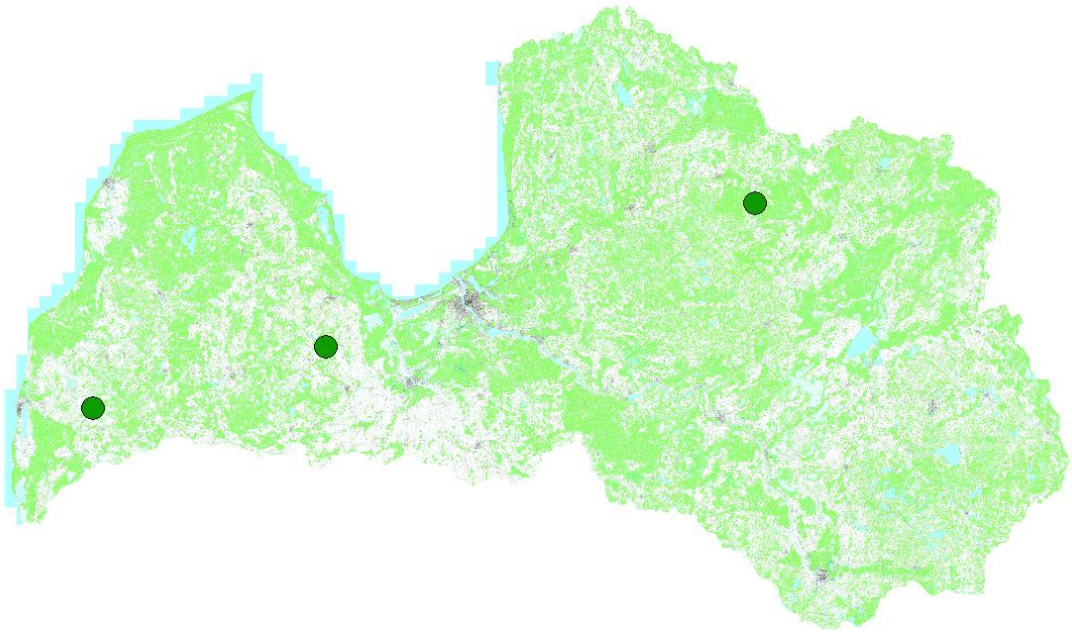
7. attēls. 2025. gadā nomedīto baltpieres zosu ziņošanas vietas.

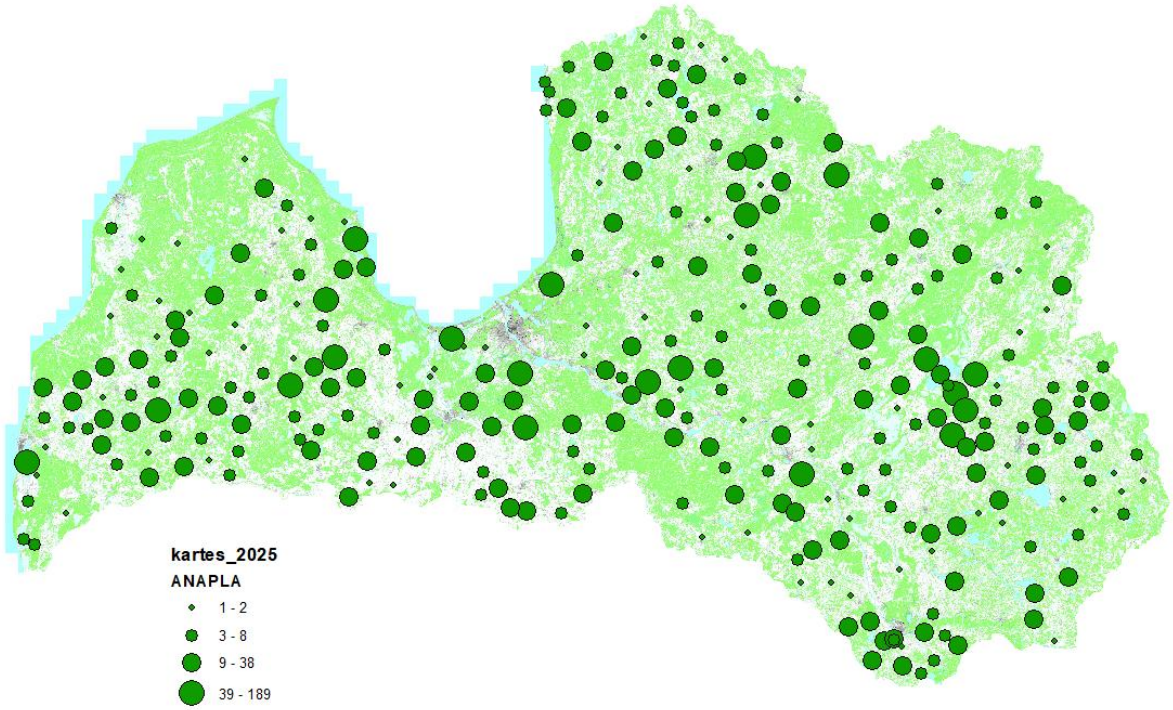
8. attēls. 2025. gadā nomedīto sējas zosu ziņošanas vietas.

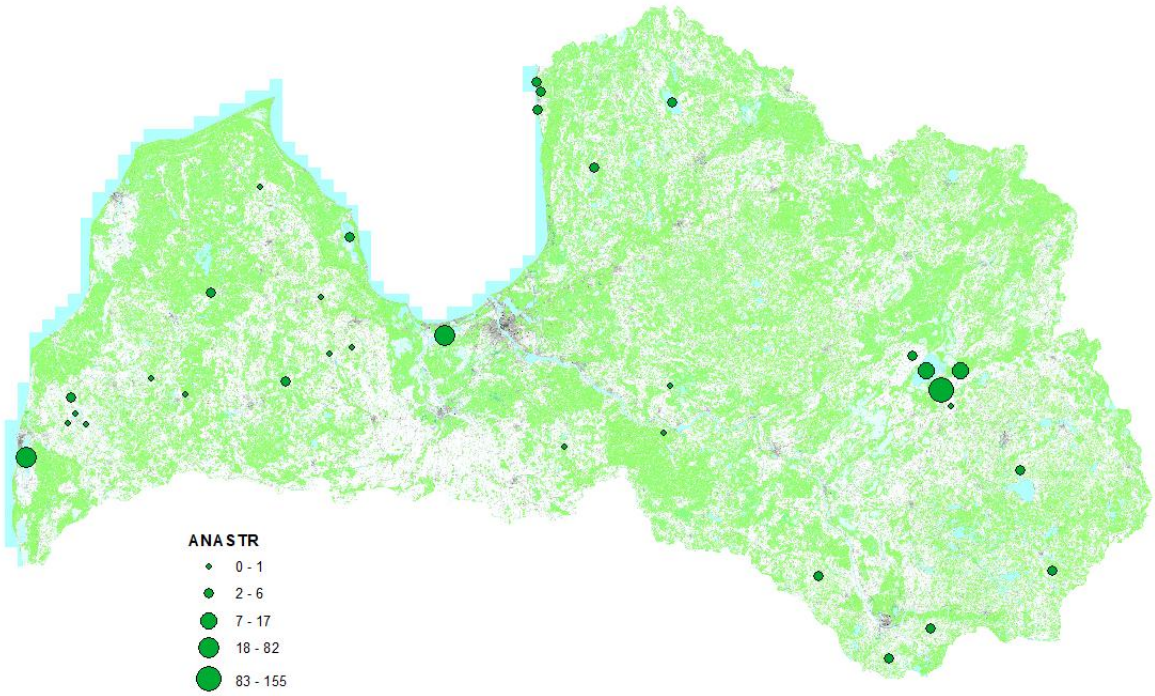
9. attēls. 2025. gadā ziņoto meža zosu nomedīšanas vietas

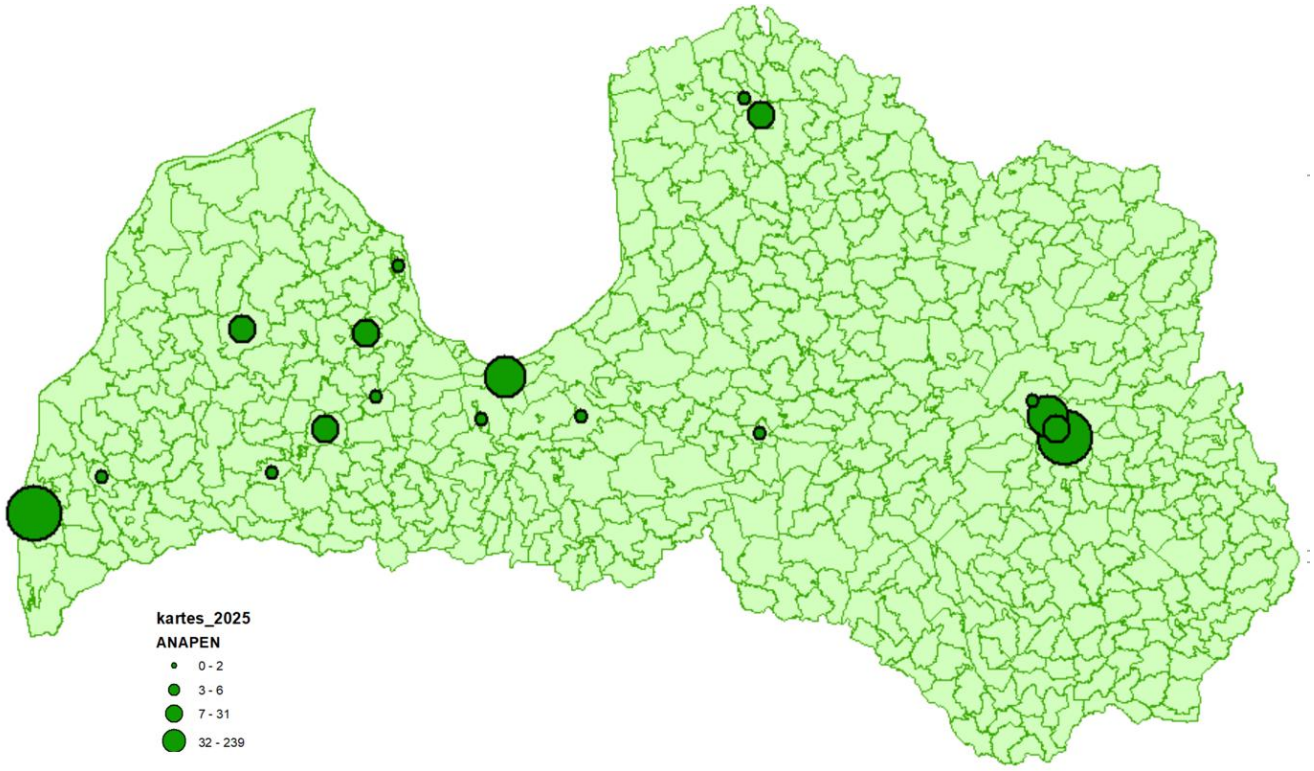
10. attēls. 2025. gadā ziņoto Kanādas zosu nomedīšanas vietas.

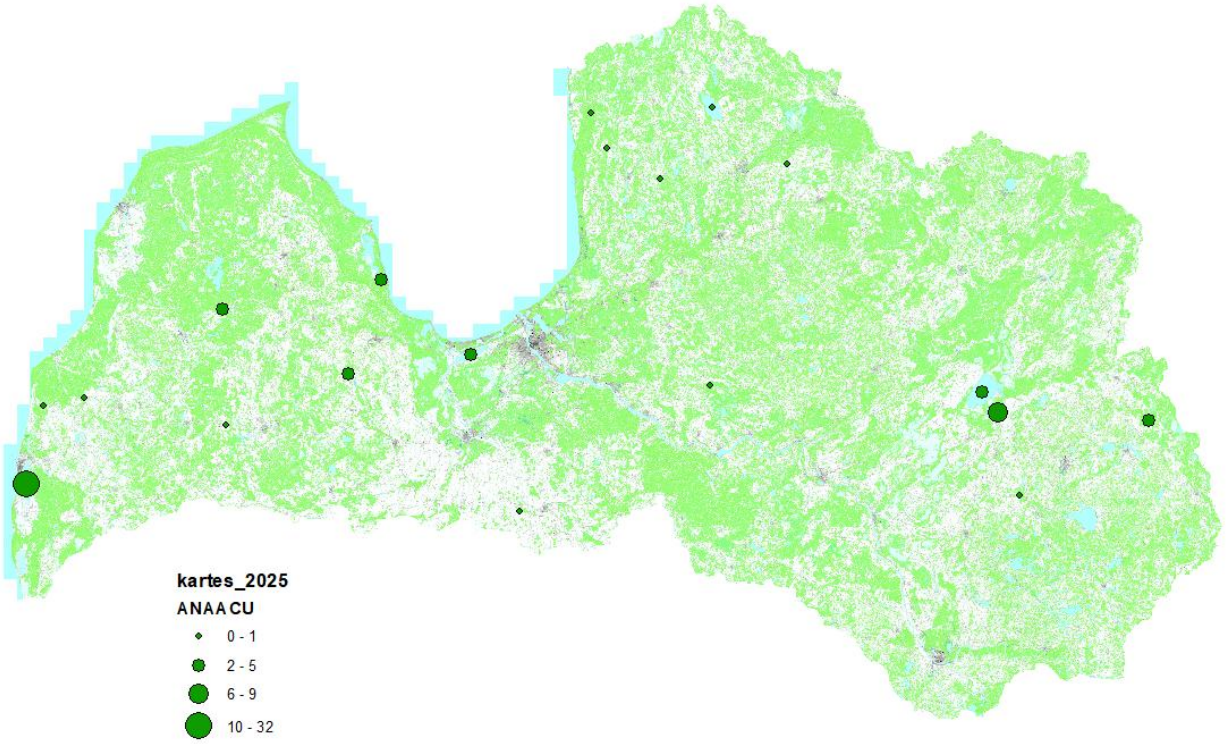
11. attēls. 2025. gadā ziņoto meža pīļu nomedīšanas vietas

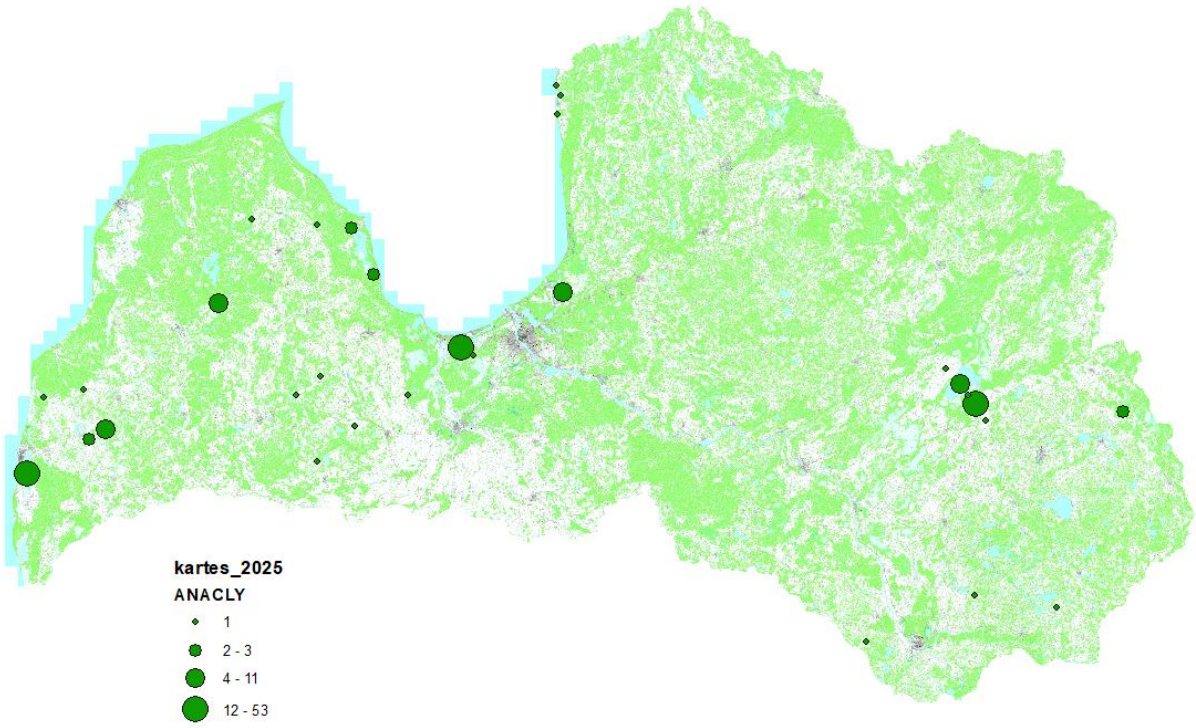
12. attēls. 2025. gadā ziņoto pelēko pīļu nomedīšanas vietas

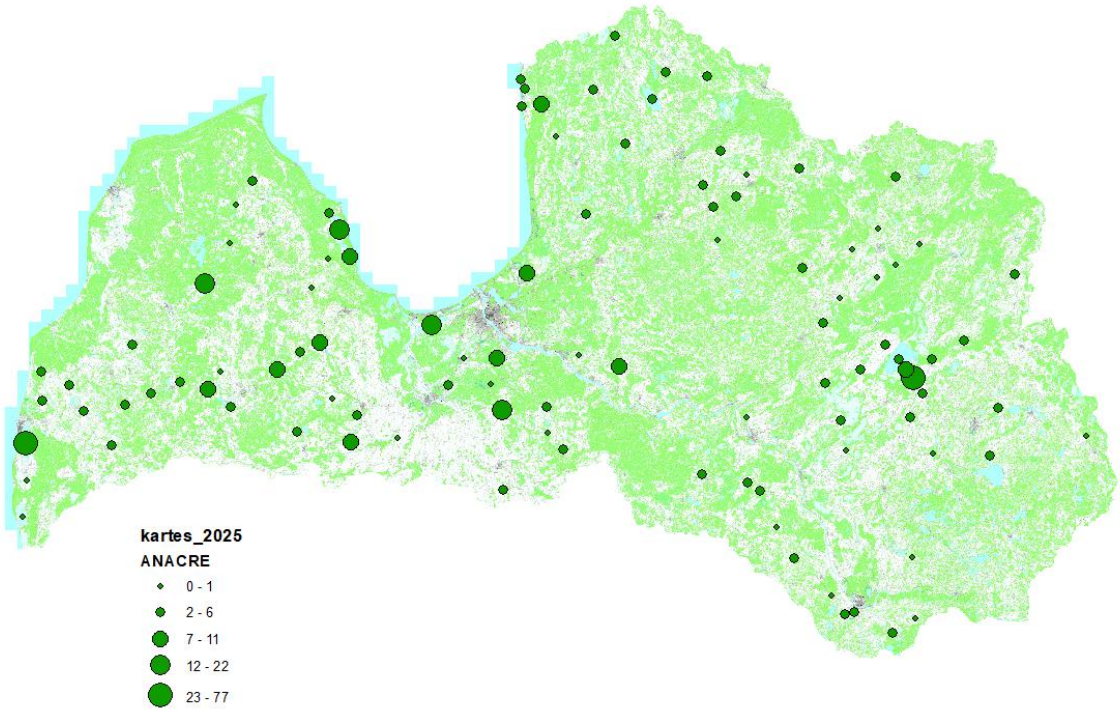
13. attēls. 2025. gadā ziņoto baltvēderu nomedīšanas vietas

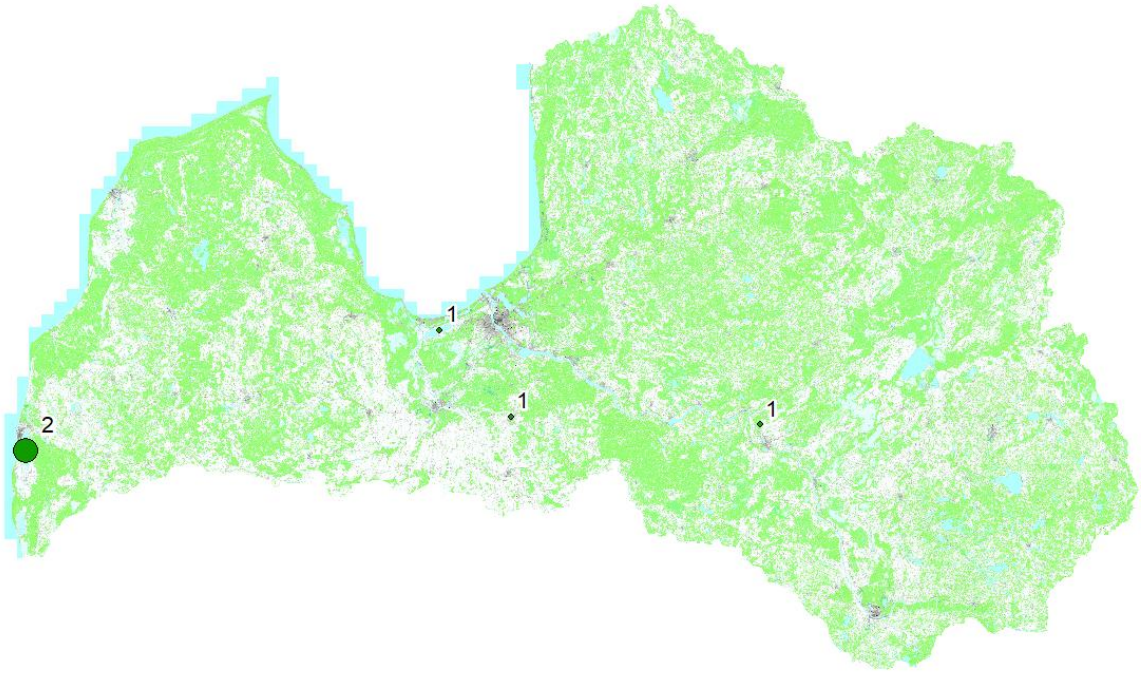
14. attēls. 2025. gadā ziņoto garkakļu nomedīšanas vietas.

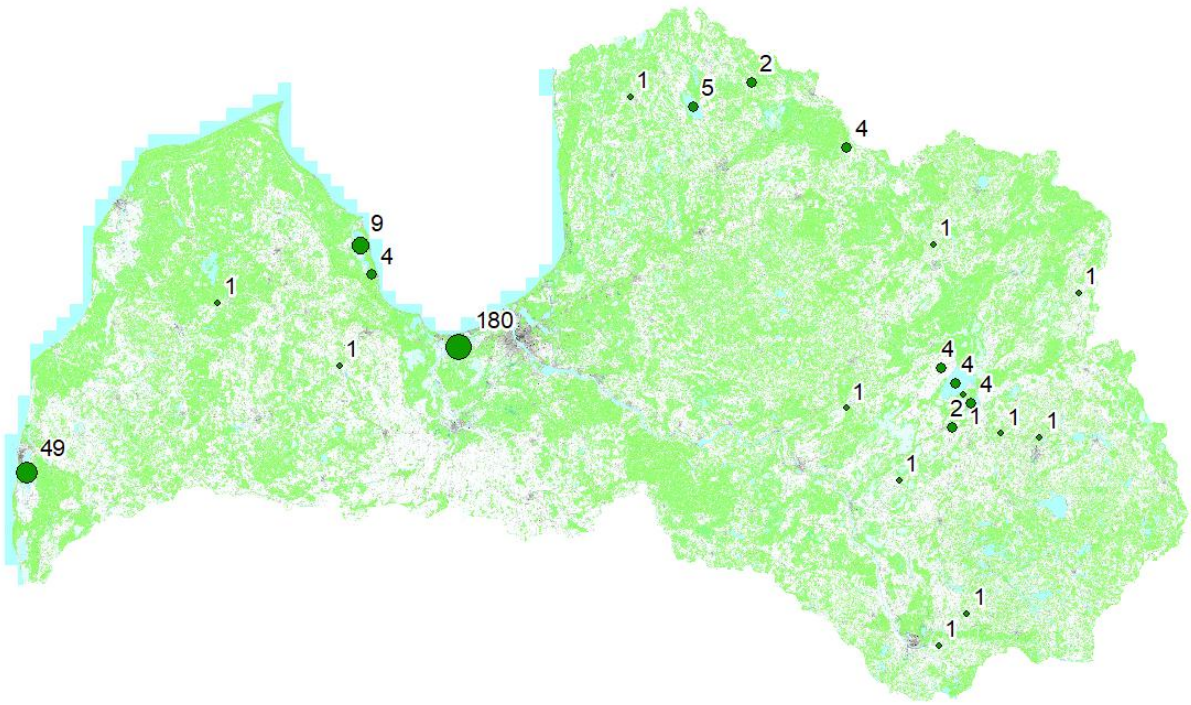
15. attēls. 2025. gadā ziņoto platknābju nomedīšanas vietas.

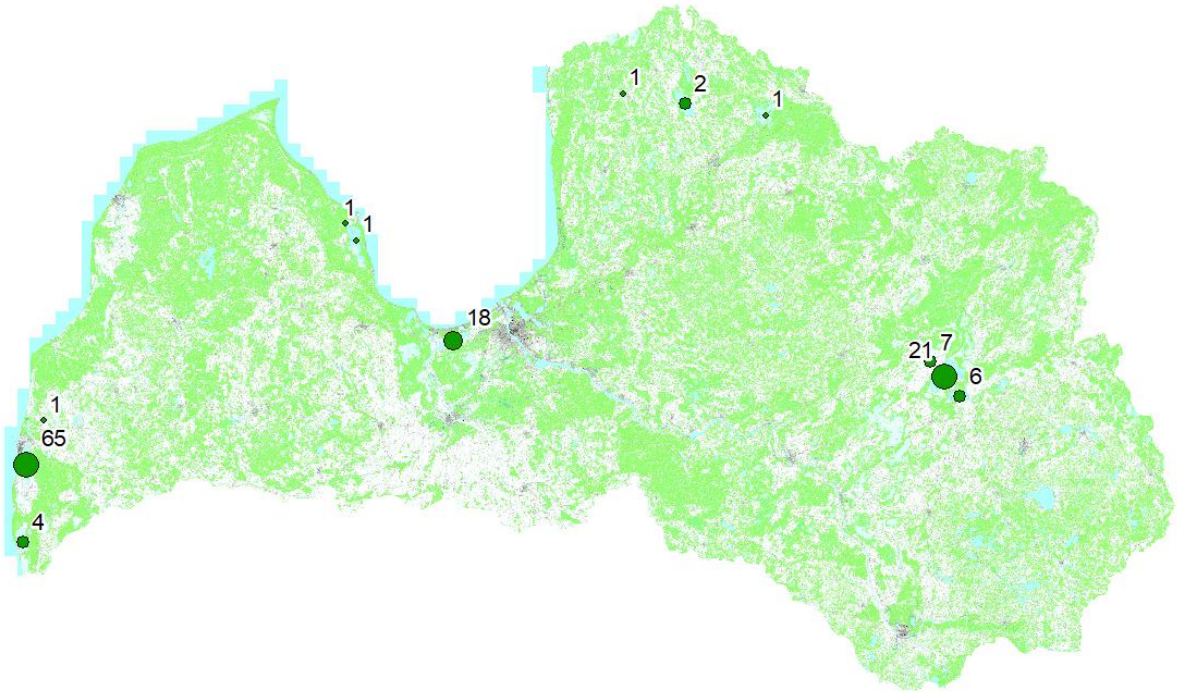
16. attēls. 2025. gadā ziņoto krīkļu nomedīšanas vietas

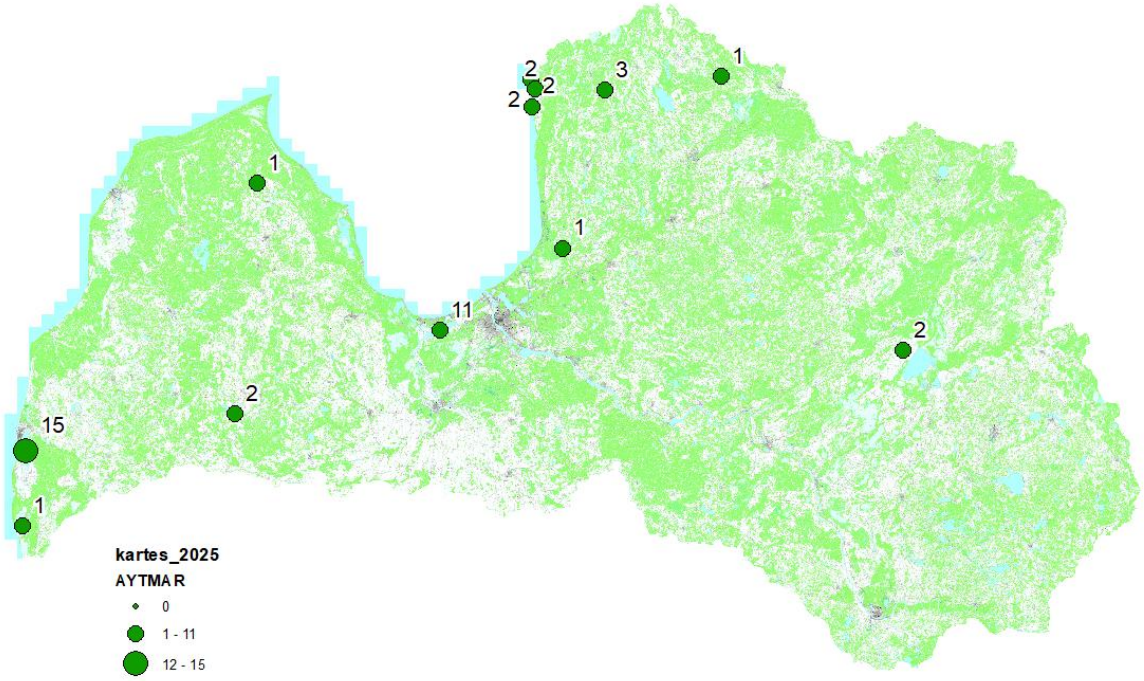
17. attēls. 2025. gadā ziņoto prīkšķu nomedīšanas vietas.

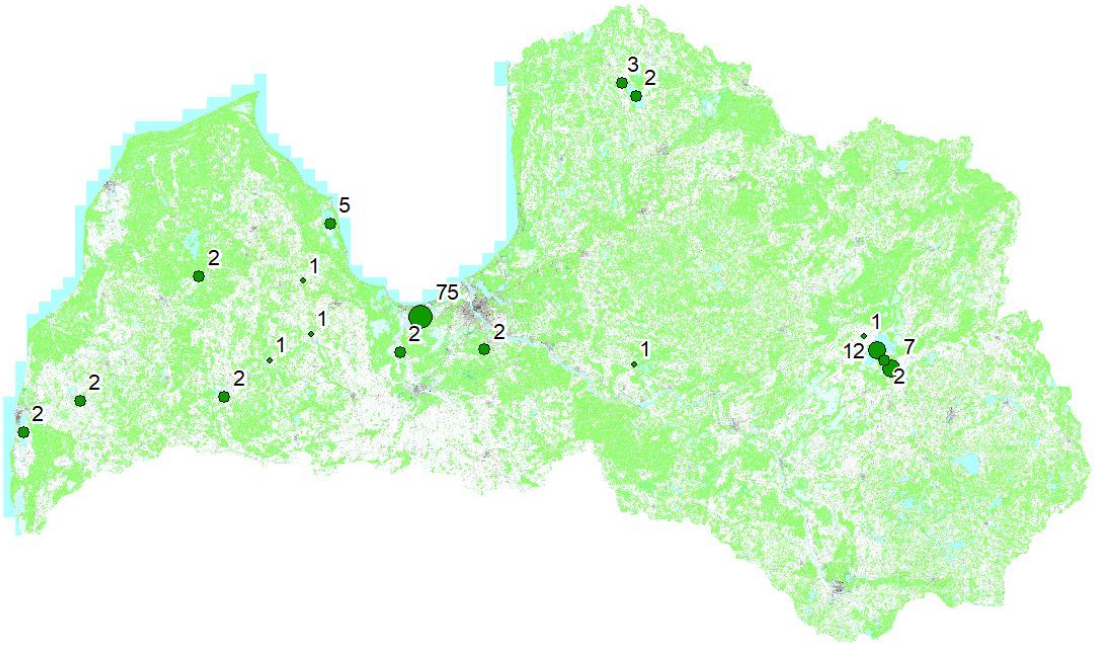
18. attēls. 2025. gadā ziņoto gaigalu nomedīšanas vietas

19. attēls. 2025. gadā ziņoto cekulpīļu nomedīšanas vietas.

20. attēls. 2025. gadā ziņoto ķerru nomedīšanas vietas

21. attēls. 2025. gadā ziņoto lauču nomedīšanas vietas.

2. Meža zosu individuālā iezīmēšana 2026. gadā

Mērķis.

Meža zoss ligzdotāju populācija Latvijā palielinās un aizņem arvien jaunas ligzdošanas vietas. 2013.-2017. gados tās populācija tika vērtēta 200-500 pāru (Ķerus u.c. 2021) Lielākā daļa ligzdotāju sastopami īpaši aizsargājamās teritorijās (Liepājas ezers, Papes ezers, Engures ezers, Kaņieris, Nagļu dīķi), tomēr pēdējā laikā arvien biežāk arī nelielos dīķos, galvenokārt Kurzemē. Līdz šim ar kakla gredzeniem 2021.-2025. gados bija izdevies apgredzenot 70 meža zosis Engures, Kaņiera, Papes un Liepājas ezeros, Rucavā, Gaviezē.

Projekta darba uzdevums bija noķert un iezīmēt pēc iespējas vairāk meža zosu Liepājas apkārtnē, Ķemeru Nacionālajā parkā un Engures ezera dabas parkā un iegūt ziņas par pēcligzdošanas pārvietošanos.

Metodes

Pirmie meža zosu mazuļi Latvijā parādās aprīlī. Jūnijā - jūlija sākumā tie ir sasnieguši vecumu, kad lidot vēl nespēj, bet kāja jau ir pieauguša putna kājas resnumā, un arī kakla gredzens nevar ne pazust, ne būtiski ietekmēt putna dzīves kvalitāti. Bieži šajā laikā slikti lido arī vecie putni, kam mazuļu vadāšanas laiks sakrīt ar spalvu maiņas laiku.

Putni tika ķerti 1) ar ķeseli, cenšoties tos noskriet vai noķert ar laivu, aplencot to atpūtas vietas; 2) izliekot tīklus niedrājā (astoņi 12 m gari tīkli ar acs izmēru 50–70 mm) un mēģinot zosis tajos iedzīt.

Putni tika iezīmēti ar metāla kājas gredzeniem un plastmasas kakla gredzeniem. Kakla gredzena diametrs: 45 mm, augstums 55 mm. Kakla gredzeni bija dzeltenā krāsā ar četru burtu un ciparu kombināciju, kas sākas ar burtiem „LV”.

Pavisam 2026. gadā ar metāla kāju gredzeniem tika iezīmētas 26 meža zosis, 16 no tām papildus ar plastmasas kakla gredzeniem un 1 ar raidītāju (2. tabula).

2. tabula. 2026. gadā projektā gredzenotās meža zosis.

Metāla gredzens	Kakla gredzens	Dzimums	Vecums	Datums	Vieta
EX0265	LV62		ad	05.06.2026.	Papes ezers, Brušvīti
EX0266			pull	05.06.2026.	Papes ezers, Brušvīti
EX0268			pull	05.06.2026.	Papes ezers, Brušvīti
EX0269			pull	05.06.2026.	Papes ezers, Brušvīti

Metāla gredzens	Kakla gredzens	Dzimums	Vecums	Datums	Vieta
EX0270			pull	05.06.2026.	Papes ezers, Brušvīti
EX0271			pull	05.06.2026.	Papes ezers, Brušvīti
EX0237	LV41		pull	06.06.2026.	Liepājas ezers, Vītiņu pļavas
EX0238	LV42		pull	06.06.2026.	Liepājas ezers, Vītiņu pļavas
EX0239			pull	06.06.2026.	Liepājas ezers, Vītiņu pļavas
EX0267			pull	05.06.2026.	Papes ezers, Brušvīti
EX0240	raidītājs	m	ad	06.06.2026.	Ganības N no Tāšu ezera
EX0241	LV43		pull	06.06.2026.	Ganības N no Tāšu ezera
EX0242	LV44		pull	06.06.2026.	Ganības N no Tāšu ezera
EX0243	LV45	m	ad	06.06.2026.	Ganības N no Tāšu ezera
EX0244	LV46	t	pull	06.06.2026.	Ganības N no Tāšu ezera
EX0245	LV47	t	ad	06.06.2026.	Ganības N no Tāšu ezera
EX0246	LV54		ad	07.06.2026.	Krievpurva dīķi
EX0247	LV55		ad	07.06.2026.	Krievpurva dīķi
EX0248	LV56		ad	07.06.2026.	Krievpurva dīķi
EX0249	LV63		pull	13.06.2026	Engures ezers, Mērsraga bāze
EX0250	LV66		ad	13.06.2026	Engures ezers, Mērsraga bāze
EX0272			pull	13.06.2026	Engures ezers, Mērsraga bāze
EX0273	LV49		pull	13.06.2026	Engures ezers, Krievragciems
EX0274			pull	13.06.2026	Engures ezers, Krievragciems
EX0275	LV48		pull	13.06.2026	Engures ezers, Krievragciems
EX0276	LV6V		pull	13.06.2026.	Kaņiera ezers, Ceļš pie putnu torņa

Viens vecais putns (mātīte) 6. jūnijā Tāšu ezera rietumu malā tika iezīmēts ar GPS raidītāju OrniTrack-44. Tas sver 50g un ir 53mm augsts un platākajā vietā saniedz 68mm. Raidītājs ir aprīkots ar saules baterijām un reģistrē UTC datumu un laiku, atrašanās vietas koordinātes, GPS augstumu, ātrumu, virzienu, baterijas stāvokli. Datus atgūst caur GSM/GPRS/4G tīkliem. Pirmajās dienās putna atrašanās vietu noteica reizi dienā, bet kopš 13. jūnija – ik pec 15 minūtēm.

Putna diennakts uzturēšanās rajona lielums tika aprēķināts programmā ArcMap ar komandu komandu Data Management Tools-> Features-> Minimum Bounding Geometry,>Minimal Convex Polygon.

Ziņas par zoss apmeklētajām lauksaimniecības zemēm tika ņemtas no LAD lauku datu reģistra slāņa "LAD klientu atbalstam pieteiktie lauki". Lauku stāvoklis tika vērtēts pēc četriem apmeklējumiem dabā un Copernicus satelītattēliem un GoogleEarth attēliem.

Pēc ūdensputnu medību sākuma zoss atrašanās vieta tika salīdzināta ar VMD lietotnes Mednis datiem par 2026. gada augustu.

Rezultāti

Gredzenu atradumi

2026. gadā iegūti nolasījumi par 17 šajā un iepriekšējos gados ar kakla gredzeniem iezīmētajiem putniem (tabula). Vecajiem putniem jau ir izveidojusies cieša vietas piesaiste, tāpēc nav pārsteigums, ka mātīte LV16 arī trešajā gadā pēc gredzenošanas ligzdošanas laikā novērota tajā pašā dīķī, kur iezīmēta. LV55 gan, gredzenots 2026. gada jūnijā Krievpurva dīķos, jau tā paša gada jūlijā ticis novērots Polijā. Visticamāk, šis putns Latvijā bija ieradies uz lidspalvu maiņu. Gredzenošanas brīdī Krievpurva dīķos uzturējās vēl ap 150 meža zosu bez ligzdošanas uzvedības. Ir 3 novērojumi par putniem, kas iezīmēti kā mazuļi, un 2.-3, gadā redzēti tepat Latvijā – LV25 Kaņieris-Daugavgrīva 33 km, LV07 Engure-Engure 1km, un LV2J Engure-Kaņieris 42 km no iezīmēšanas vietas.

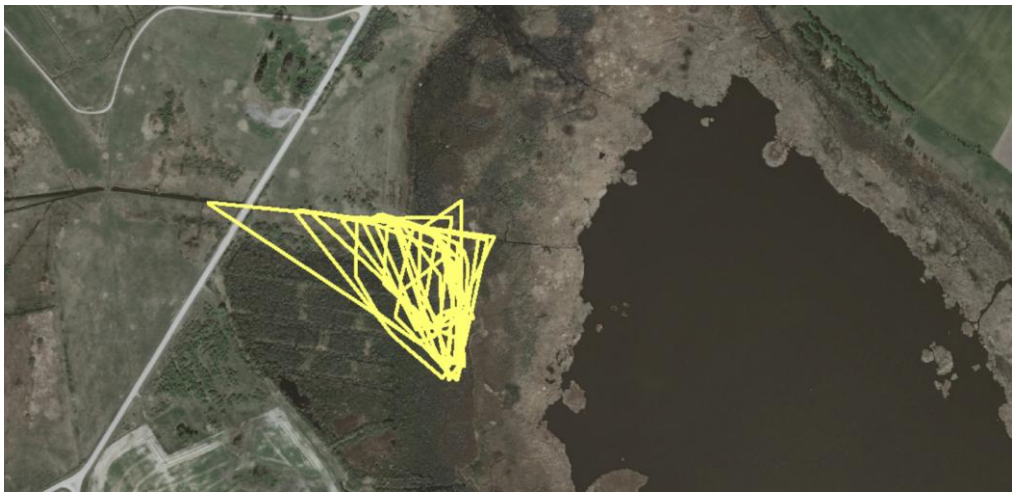
3.tabula. 2026. gadā novērotās Latvijā iezīmētās zosis

Gredzens	Gredzenošanas vieta	Vecums gredze nojot	Novērojuma mēnesis	Novērojuma vieta	Attālums no gredzeno šanas vietas km	Kalendārais gads pēc gredzeno šanas
LV43	Tāši	juv	jūlijs	LV, Kapsēde	3	1
LV46	Tāši	juv	jūlijs	LV, Kapsēde	4	1
LV47	Tāši	ad	septembris	LV, Gavieze	12	1
LV49	Mērsrags	juv	oktobris	LV, Sātiņi	84	1
LV55	Krievpurva dīķi	ad	jūlijs	Polija	303	1
LV62	Pape	ad	septembris-oktobris	Lietuva	100	1
LV13	Mērsrags	juv	janvāris	Polija	418	2
LV14	Engure	juv	februāris	Polija	605	2
LV25	Kaņieris	juv	marts	LV, Daugavgrīva	33	2
LV40	Pape	ad	februāris	Vācija	520	2
LV40	Pape	ad	septembris	LV, Gavieze	36	2
LV60	Gavieze	ad	janvāris	Zviedrija	520	2
LV60	Gavieze	ad	februāris	Lietuva	54	2
LV61	Mērsrags	juv	janvāris	Polija	426	2

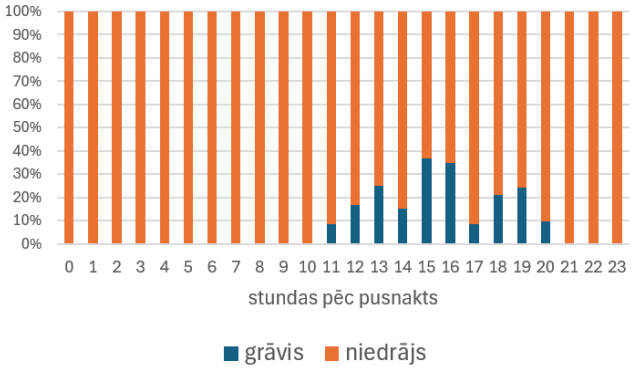
Gredzens	Gredzenošanas vieta	Vecums gredze nojot	Novērojuma mēnesis	Novērojuma vieta	Attālums no gredzeno šanas vietas km	Kalendārais gads pēc gredzeno šanas
LV07	Engure	juv	aprīlis	LV, Engure	1	3
LV16	Rucava	ad	janvāris	Polija	582	3
LV16	Rucava	ad	maijs	LV, Rucava	0	3
LV16	Rucava	ad	oktobris	Lietuva	85	3
LV1L	Engure	juv	jūlijs-augusts	LV, Sātiņi	88	3
LV21	Rucava	juv	februāris	Polija	243	3
LV21	Rucava	juv	aprīlis	LV, Pape	11	3
LV2J	Engure	juv	marts-aprīlis	LV, Kaņieris	42	3

Zoss ar GSM raidītāju

Līdz 28. Jūnijam putns uzturējās Tāšu ezera piekrastes niedrājā un grāvī, kas savieno šo vietu ar tuvējām ganībām (22., 23. attēli). Diennakts uzturēšanās rajons vidēji 0,014 (0,002-0,035) km2. Acīmredzot, jaunie putni vēl nav sasnieguši lidspēju vai māte atguvusi (22. attēls).

22.attēls. Meža zoss EX0240 diennakts uzturēšanās rajoni no 13. līdz 27. jūnijam.

23. attēls. Dažādos biotopos pavadītais laiks līdz lidspējas atgūšanai

28. jūnijā pirmo reizi kopš iezīmēšanas putna nakts lokācija parādās ne vairs niedrājā ezera rietumu malā, bet Tāšu ezerā pie Ālandes upes, 730 m no iepriekšējās lokācijas. Tika pieņemts, ka zoss šo attālumu veikusi pa gaisu, nevis gājusi kājām pāri ceļam. 30. Jūnijā parādās lokācija līdz šim nelietotā ilggadīgo zālāju laukā ar nelielu bezvārda dīķīti 1,4 km no Tāšu ezera, skaidri parādot, ka zoss lido (24. attēls).

24. attēls. Meža zoss EX0240 diennakts uzturēšanās rajoni no 28. līdz 30. jūnijam.

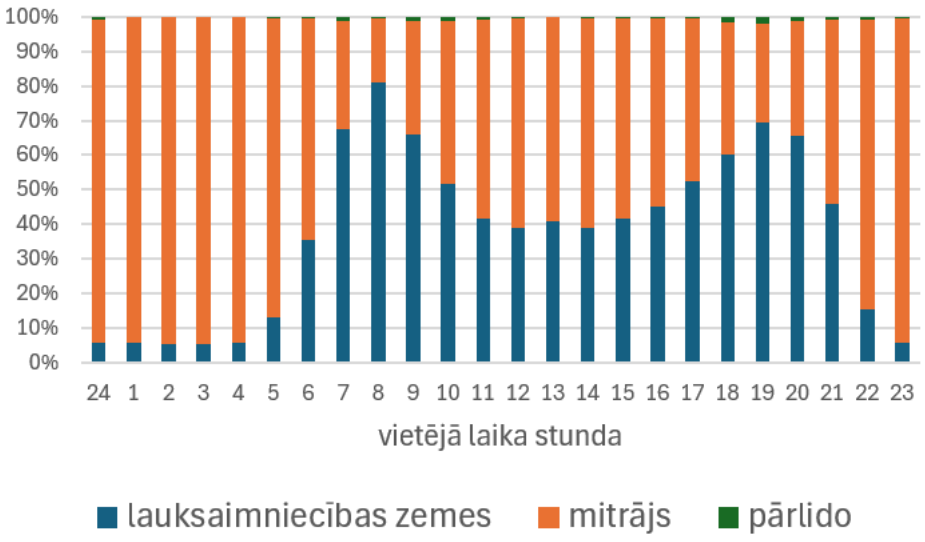
No 28.jūnija līdz 30. jūnijam zoss uzturas Tāšu ezerā, tuvējā grāvī un ilggadīgajos zālājos (4 LAD ziņotie lauki). Pēc Google Earth redzamā un pārbaudes dabā zināms, ka šie zālāji tiek ganīti

1.jūlijā notiek nakšņošanas vietas maiņa. Zoss izguļas Tāšu ezerā, 4:40-10:53 paēd ganībās, un 11:09 jau ir Ploces purvā, kur pavada visu atlikušo diennakti. Ploces purvu kā nakšņošanas vietu zoss izmantoja no 1. jūlija līdz 8. augustam (25. attēls). Diennakts uzturēšanās apgabals vidēji 8,2 (0,2-40.6) km2. Sākumā notika lidošana uz jau zināmajām ganībām pie Tāšu ezera. Pēc tam pamazām tika apgūti citi barošanās biotopi un zālājos pavadītā laika īpatsvars saruka (27. attēls).

25. attēls. Meža zoss EX0240 diennakts uzturēšanās rajoni no 1.jūlija līdz 8. augustam.

Iezīmējas divi diennakts laiki, kad notika pastiprināta uzturēšanās lauksaimniecības zemēs. 8:00 – brokastlaiks, kad iespēja sastapt šo zosi mitrājos niecīga. Vakariņu laiks mazāk izteikts, bet 19:00-21:00 iespēja sastapt zosi lauksaimniecības zemēs atkal palielinās (26. attēls). Dienošana mēdza notikt barošanās vietai tuvākajā mitrājā, arī citā kā nakšnošanas laikā.

26. attēls. Diennakts gaitā dažādos biotopos pavadītais laiks

Naktī lauksaimniecības zemēs līdz septembra beigām uzturējās tikai 3 reizes:

1.Papuvē pie Kapsēdes "Putrām" zoss pavada nakti no astotā uz devīto jūliju, gandrīz visu devīto jūliju (tikai uz 3 stundām dodoties uz blakus lauku, kur augot ziemas kvieši) un nakti uz 10. Jūliju. Nākamo reizi zoss šajā vietā parādās 24. Jūlijā astoņos vakarā, bet nepaliek, un dodas uz 5 km attālo Ploces purvu.

2. Jūlija otrajā pusē teritorijā, kas LAD pieteikta kā ilggadīgais zālājs. Līdz 15. Jūlijam to apstiprina arī Copernicus satelītfoto. 30. Jūlija Copernicus ainā redzams, ka pļava applūdusi un vairāk atbilst kategorijai "mitrājs".

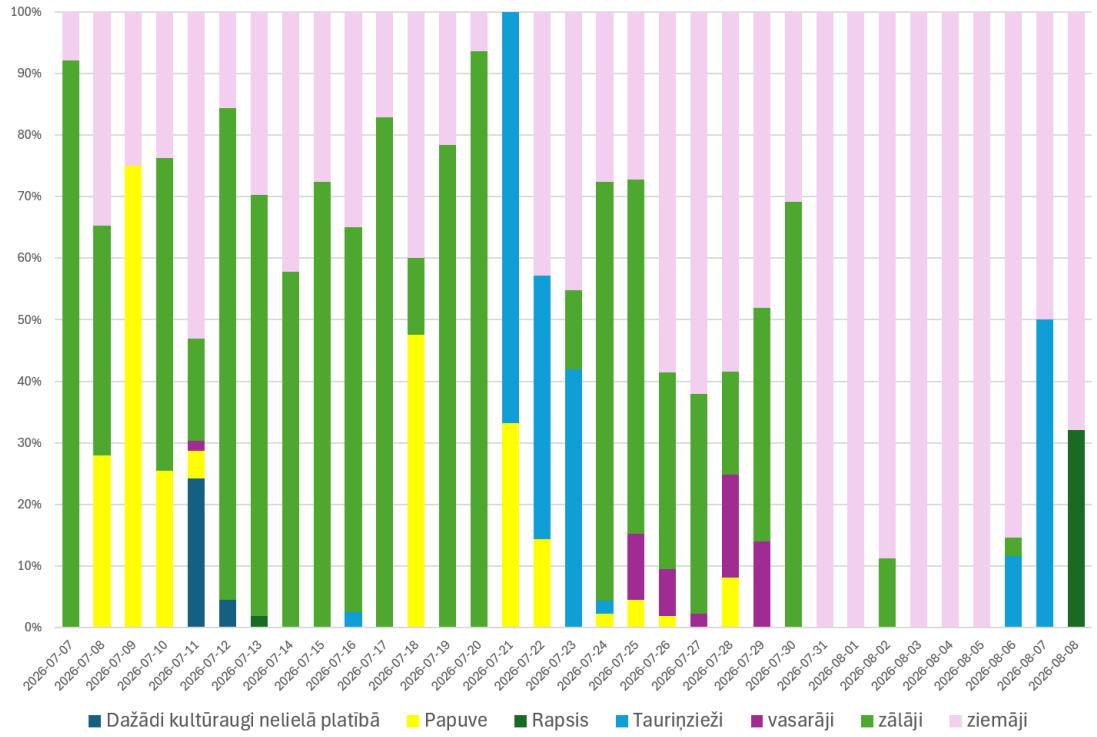
3. Laukā, kas LAD pieteikts kā vasaras kvieši netālu no iepriekš minētā uzplūduma. Naktī uz 24. septembri zoss nakšņoja šajā laukā. Satelītainā redzams, ka laukā septembra beigās vēl manāmas plūdu pēdas, un putns to var uzskatīt par mitrāju.

Pavisam no 28. Jūnijam līdz 29. Septembrim zoss apmeklējusi 140 LAD pieteiktos laukus un 2 nepieteiktus laukus (4. tabula) Lielākajā daļā lauku putns viesojas tikai vienu dienu vai cēlienu, bet 10 apmeklēti nedēļu un ilgāk. Trīs no tiem ir ganības, kur putns barojās līdz lidspējas atgūšanai.

4.tabula. Dažādu lauku izmantošanas biežums.

Izmantots reizes	Lauku skaits	Iecienītākoko lauku apraksts
1	74	
2	28	
3	14	
4	5	
5	3	
6	6	
7	2	Kvieši ziemas A no Buļļu dīķa un ilggadīgie zālāji Purva dīķa pussalā
9	1	Kvieši ziemas pie Ģelžu dīķa
10	1	Kvieši vasaras pie applūdušajiem zālājiem
11	1	Kvieši vasaras A no Sātiņiem
12	1	Kvieši blakus applūdušajiem zālājiem
13	1	Mieži netālu no Ploces purva
17	1	ganības pie Tāšu ezera
19	1	ganības pie Tāšu ezera
25	1	ganības pie Tāšu ezera

Laikā no 1. jūlija līdz 8. augustam, kamēr galvenā nakšņošanas vieta ir Ploces purvs, zālāji sāka zaudēt savu nozīmi un pieauga citu kultūru izmantošanas biežums (27. attēls).

27.attēls . No 1. jūlijam līdz 8. augustam dažādās lauksaimniecības kultūrās pavadītais laiks.

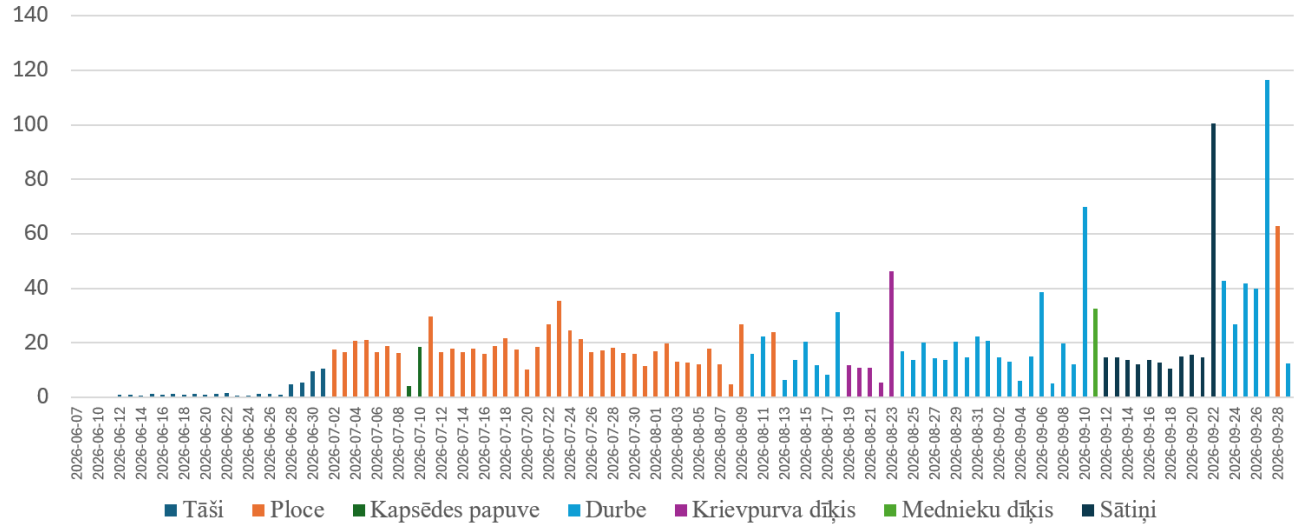
90-to gadu sākumā Zviedrijā veiktajā pētījumā par meža zosu pēcligzdošanas pārvietošanos minēts, ka pamazām sezonas gaitā pieaug nakts pavadīšana lauksaimniecības zemēs ārpus mitrājiem. Tāpat arī Zviedrijas zosis sezonas gaitā pārgāja no zālāju izmantošanas un citām kultūrām. Viņu gadījumā visbiežāk tie bija zirņi (Nilsson&Persson 1992).

Tomēr rodas iespaids, ka daudz svarīgāks par iesēto kultūru mūsu zosij ir lauka stāvoklis. Bieži putna uzturēšanās koordinātes koncentrējās kādā vienā nelielā lauka daļā. Satelītattēlu izpēte un pārbaudes dabā liecināja, ka tās ir vietas, kur uz lauka ir peļķes vai veldre. Zosīm ir svarīgi pārredzēt apkārtni. Augstā, biezā zelmenī tās netika novērotas.

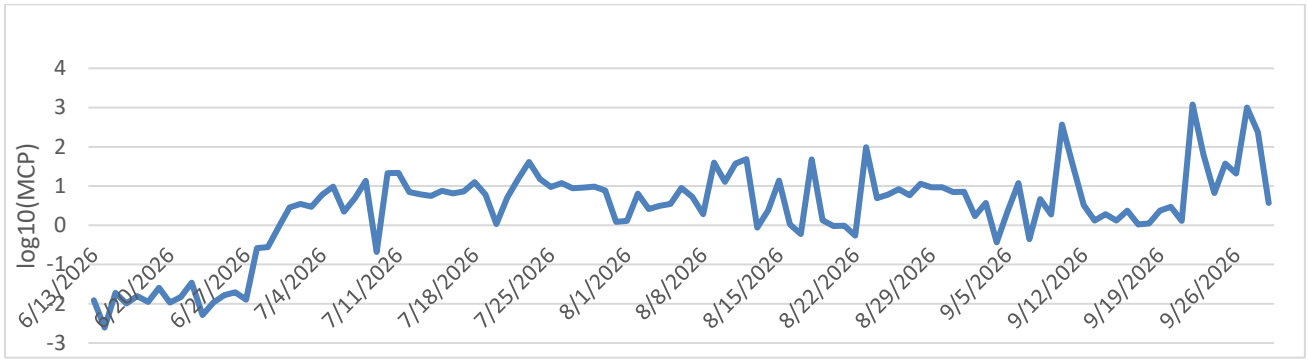
Pētījuma laikā zoss vairākkārt mainīja nakšņošanas vietas (28. attēls). Sezonas gaitā pieaug diennaktī veiktie kilometri un diennakts uzturēšanās rajons (MCP). (29. attēls).

Katru šo vietas maiņu mēs pagaidām nespējam izskaidrot. Tomēr vienu pārcelšanās reizi 23. augustā no Krievpurva dīķiem uz Durbi var izskaidrot ar traucējumu medību rezultātā. 6:20-10:08 kvieši tuvajā laukā, 10:23-15:08 kvieši, rapsis, zirņi, papuve tālajā laukā, 15:39-17:09 atpūta zivju dīķī, 17:23-20:23 kvieši tuvajā laukā. Un tad 20:38 zoss ir virs dīķa 4,5 km prom no Krievpurva dīķiem. Raidītājs reģistrē 136m GPS augstumu. Vēl 2 pārlidojuma punkti, un putns ir laimīgi Durbes apkārtnē. Iespējams, ka uz

viņu šāva (kviešu laukā, ko putns mēdza izmantot, lietotnē Mednis 23. augustā 20:38 ir ziņotas 2 nomedītas meža zosis).

28. attēls .Nakšņošanas vietas un diennaktī veiktie kilometri.

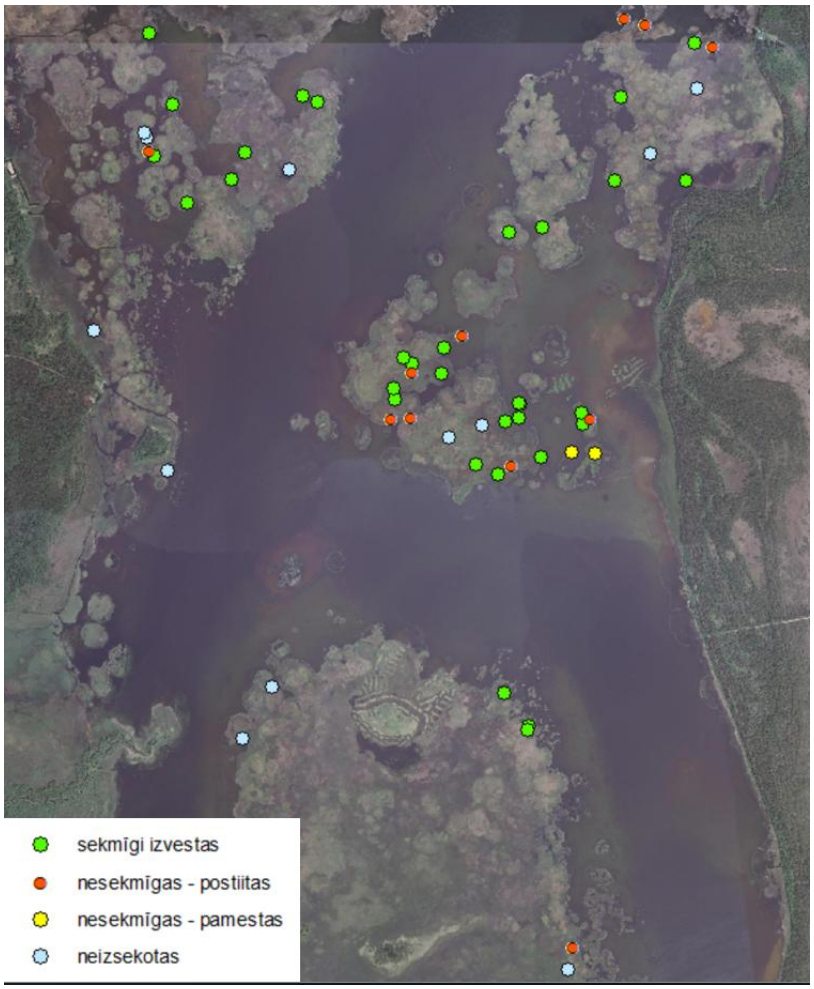
29. attēls. Diennakts uzturēšanās apgabala izmaiņas sezonas gaitā.

2026. gada oktobra vidū putns vēl bija dzīvs un uzturējās Latvijā. 30. oktobrī devās uz Kaļiņingradas apgabalu Krievijā.

3. Ūdensputnu ligzdošanas sekmes Engures ezera parauglaukumos 2026. gadā

Zosis.

Slīkšņu rajoni marta beigās un aprīlī tika pārlidoti, izmantojot bezpilota lidaparātu *Mavic 3 Enterprise Thermal*, kas aprīkots ar termālo kameru (izšķirtspēja 640x512 px). Lidojuma augstums – vidēji 80m. Lidojuma režīms – manuāla vadība. Pamanot siltu objektu, lidojuma augstums tika samazināts, lai atpazītu to un vajadzības gadījumā noteiktu sugu, jo bieži bija arī viltus "signāli" no akmeņiem, koka gabaliem un zīdītājiem. Izdarot objekta foto, vienlaikus tiek iegūtas objekta koordinātes. Vadības pults ekrānu vienlaikus vēroja 2 cilvēki, lai mazinātu nepamanīšanas iespēju. Maijā-jūnijā ligzdas tika apmeklētas un pēc ligzdas satura novērtētas izvešanas sekmes. Sekmīgi izvestās ligzdās atrodamas olu plēves un čaumalas, kam plēves labi atdalās, bet izpostītās – olu čaumalas ar katram postītājam raksturīgām bojājumu pēdām. Vienpadsmit ligzdas bija izpostītas, divas pamestas, bet 32 sekmīgi izveda mazuļus. Divpadsmit ligzdām neizdevās piekļūt biezā augāja un augstā ūdens līmeņa dēļ (30. attēls). Sekmīgo ligzdu īpatsvars neatšķiras no iepriekšējā gada rādītāja -71% (2025.gadā 70%).

30. attēls. Meža zosu ligzdas Engures ezera centrālajā daļā 2026. gada ligzdošanas sezonā.

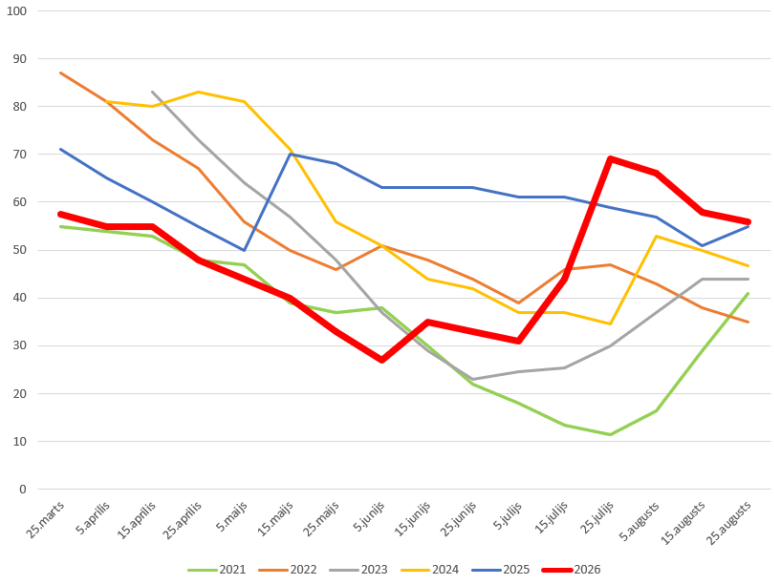
Pīles.

Jūnija sākumā 6-8 cilvēki, virzoties paralēli, vienlaicīgi pārmeklēja salas Lielrovu un Kazrovu. Jūnija vidū – jūlija sākumā tika pārbaudīti virsūdens augāja slīkšņu parauglaukumi Titāniks un Lopsalcers. Tika noteikta ligzdas sugas piederība, olu skaits, aizperētības pakāpe (ūdens tests (Westerskov 1950) vai aplūkojot pret gaismu (Weller, 1956)), koordinātes. Dzīvām ligzdām atkārtota kontrole tika plānota drīz pēc sagaidāmā izvešanas datuma. Postītājs iespēju robežās tika identificēts pēc ligzdas stāvokļa un olu atliekām. (Opermanis, Mednis & Bauga, 2001).

Pavisam Engures ezera centrālajā daļā atrastas 14 pīļu ligzdas – 10 uz salām un 4 virsūdens augāja ceru slīkšņās (5. tabula). Četras ligzdas (2 meža pīles un 2 pelēkās pīles) tika sekmīgi izvestas. Tās visas atradās uz salas Kazrova. Kazrovā Engures ezera dabas parks veic ūdeļu ķeršanu ar dzīvķeramajem slazdiem. Lielrovā un slīkšņās finansējuma trūkuma dēļ šis apsaimniekošanas pasākums 2026. gadā nenotika. Lielrovas salā 2026. gadā ligzdoja gan pelēkā vārna, gan kraukļu pāris. Visas atrastās pīļu ligzdas Lielrovā bija putna postītas. Salā ligzdoja arī 2 sudrabkaiju pāri, bet tik mazs kaijveidīgo daudzums tik lielai teritorijai ir dabiskai pretplēsoņu aizsardzībai nepietiekams. Lai arī 2026. gada pavasarī ūdens līmenis Engures ezerā bija normāls līdz zems (31. attēls), slīkšņu rajoni izskatījās pārmitri, apslīkuši, acīmredzot, ledus izcilāti. Lopsalcerā netika atrasta neviena pīļu ligzda. Titānikā atrastas 3 pīļu ligzdas, bet visas vasaras gaitā tika zidītāju izpostītas. Domājams, ka abas cekulpīļu ligzdas piederēja vienam putnam, kurš veica atkārtotu dējumu.

5. tabula. Pīļu ligzdošanas sekmes Engures ezera centrālajā daļā 2026.gadā

Ligzdas	Izvestas	Pamestas	Postītas			Kopā
			Nezināms	Putns	Zīdītājs	
Salas	**4**	**0**	**0**	**6**	**0**	**10**
Kazrova	**4**					**4**
Meža pīle	2					0
Pelēkā pīle	2					**2**
Lielrova	**0**	**0**	**0**	**6**	**0**	**6**
Meža pīle	0			6	0	6
Ceri	**0**	**0**	**1**	**0**	**3**	**4**
Lopsalcers-Lopsalrova	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Titāniks	**0**		**1**		**3**	**4**
Brūnkaklis					1	1
Cekulpīle					2	2
Meža pīle			**1**			1
Kopā	**4**	**0**	**1**	**6**	**3**	**14**

31. attēls. Ūdens līmeņa izmaiņas ūdensputnu ligzdošanas sezonas gaitā Engures ezerā daļā 2021.-2026. gados.

Pīļu ligzdošanas sekmes Engures ezera centrālajā daļā jau ilgstoši ir zemas. Veicot pasākumus bioloģiskās ietilpības palielināšanai, jāņem vērā, ka populāciju atjaunošanās var būt ļoti lēna.

4. Medījumu reģistrācija lielajos piejūras ezeros (Liepāja, Engure, Babīte) un Nagļu zivju dīķos medību atklāšanā 2026. gadā.

2026. gadā saskaņā ar 2024. 03.12 izdarītajiem grozījumiem medību noteikumos, ūdensputnu medības bija atļautas, sākot no sestdienas 22. augusta. Engures ezera dabas parkā atbilstoši īpaši aizsargājamās teritorijas individuālajiem noteikumiem medības līdz 15. septembrim notiek tikai sestdienās un svētdienās, un sezonas atklāšana notiek pēcpusdienā. Arī Nagļu dīķsaimniecībā ūdensputnu medības sāka sestdienas pēcpusdienā.

22. augustā Latvija bija spēkā brīdinājums par vētru. Kurzemē vējš un nokrišņi pastiprinājās dienas vidū, bet valsts austrumu daļā – sestdienas vakarā. Nomedīto ūdensputnu reģistrācija bija plānota 14 punktos (Liepājas ezerā – Reiņu laivu bāze, Engures ezerā ornitoloģijas pētniecības centrs, 1. bāze, Dzedri, Mazsaliņas, Mērsrags, Lepsts), Babītes ezerā – laivu bāzēs Ezerkrasti, Dūšeļi, Dālderi, Līņi un Vecupenieki, Nagļu dīķsaimniecības Orenīšu-Drabāku un Zvejsalas nodaļās). Engures ezerā pēc laivu bāzu aptaujas noskaidrojās, ka neviens mednieks ezerā nav devies un neplāno. Liepājas un Babītes ezeros sestdien no rīta, kamēr vēl vētra nebija sākusies, un svētdien pēc ciklona attālināšanās medības bija sekmīgas. Nagļu dīķsaimniecībā 18:00, kad sākās reģistrācija, jau bija ievērojami nokrišņi un vējš. Daļa mednieku bija drošības apsvērumu dēļ pametuši laivas un arī medījumu meklēja tikai otrajā sezonas atklāšanas dienā. Krastā izkļuvušie mednieki tika lūgti parādīt medījumu. Putni reģistrācijā sestdienā tika iezīmēti ar līmpapīru ap kāju, lai nesajauktu ar svētdienas guvumu. Vadoties pēc apspalvojuma krāsojuma un spalvu maiņas gaitas (Vīksne 2011, Mouronval 2016), tika noteikti nomedīto putnu suga, vecums un dzimums. Mednieki tika intervēti par medību suņa piedalīšanos medībās un pazaudēto putnu skaitu. Reģistrācijas rezultāti vēlāk tika salīdzināti mednieku ziņojumiem lietotnē Mednis.

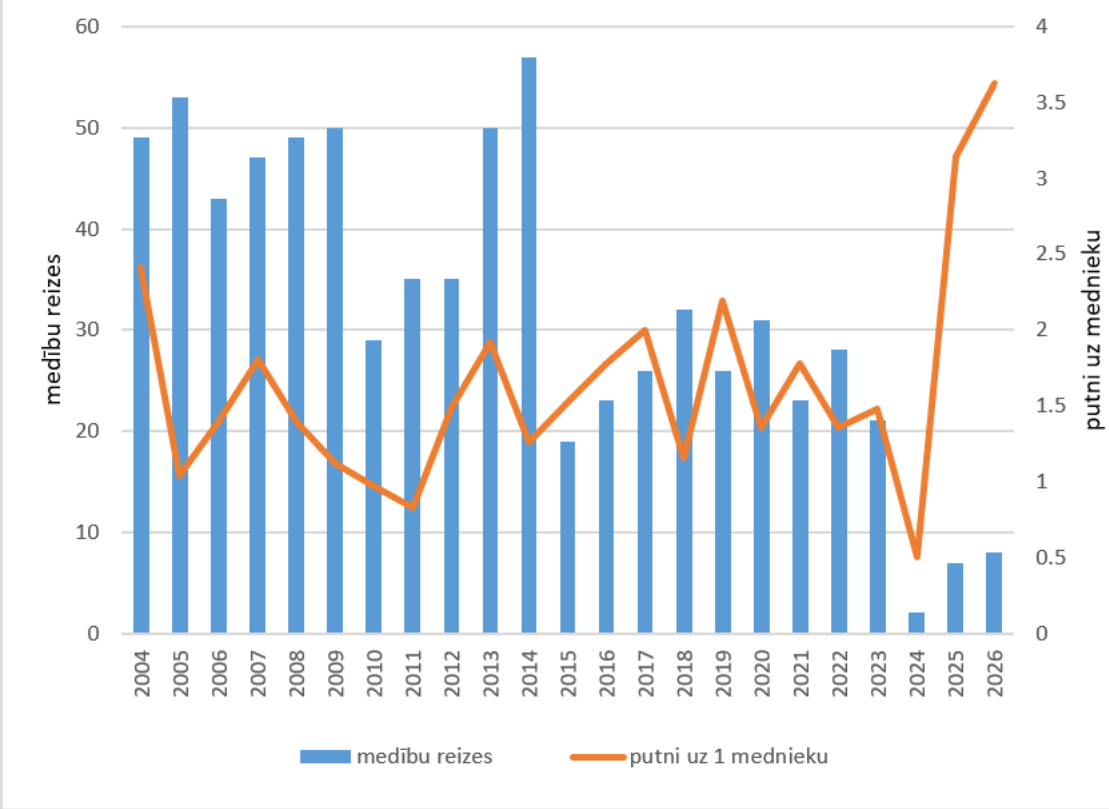
Mednieku aktivitāte un sekmes.

Reģistrācijas laikā tika iegūti dati par 54 medību reizēm un 210 medīt atļautiem putniem (6. tabula).

6. tabula. Mednieku aptaujas rezultāti 2026. gada 22. un 23. augustā

Medību vieta	Medību reizes	Atļauto putnu skaits	Putni uz mednieku
Babītes ezers	24	58	2,42
Engures ezers	-	-	-
Liepājas ezers	8	29	3,63
Nagļu dīķi	22	123	5.60
Pavisam	54	210	3,89

Liepājas ezera Reiņu bāzē 22. augustā intervēti 4 mednieki 3 laivās, 23. augustā -- 4 mednieki 2 laivās. Vidējais guvums – 3,63 putni uz mednieku (6. tabula, 32. attēls).

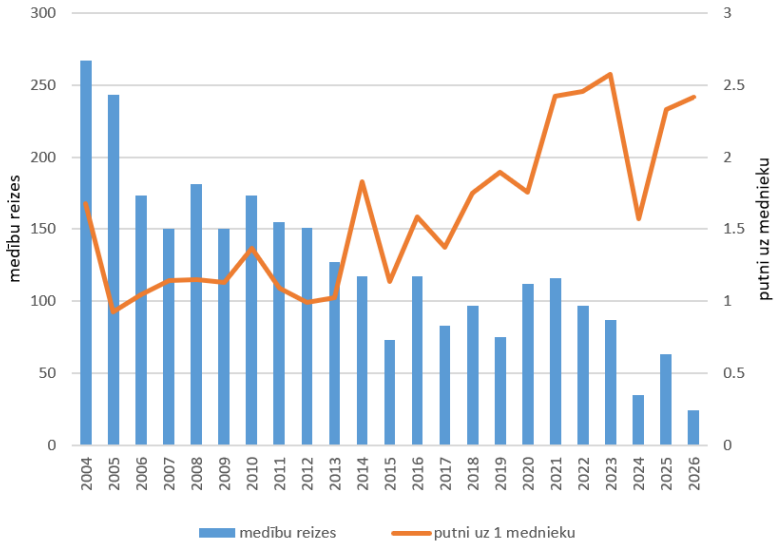

32. attēls. Pārbaudītās medību reizes un vidējais guvums 2004.-2026. gados Liepājas ezera Reiņu bāzē.

Salīdzinot registrācijas rezultātus ar lietotnē Mednis ieziņoto, atklājas sekojoša aina. Reģistrators palaidis garām 15 putnus - trīs mednieku guvumu, kuri medības pabeidza jau pirms 8:00.

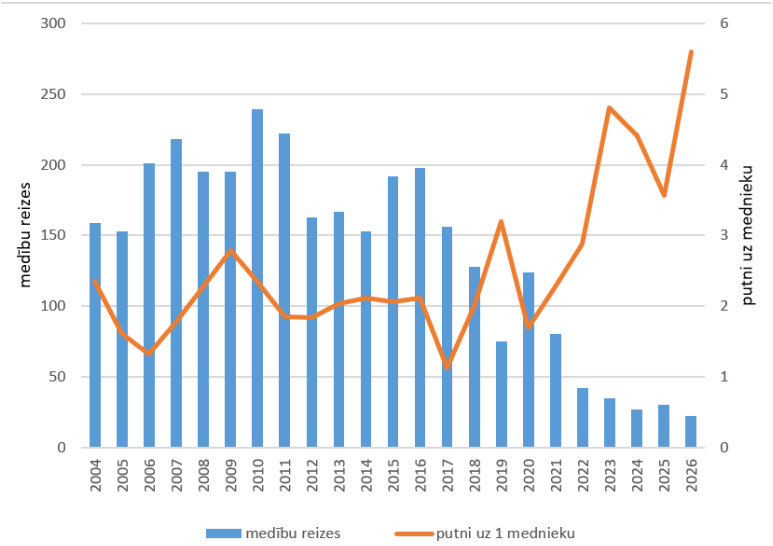
Piecu mednieku iegūtie 25 putni abos reģistrācijas veidos saskan. Savukārt 2 mednieku 4 pīles lietotni Mednis nav sasniegušas. Tātad pavisam sezonas atklāšanā Reiņu bāzē nomedīti vismaz 44 ūdensputni.

Babītes ezerā ievāktas ziņas par 24 medību reizēm, vidēji viens mednieks nomedīja 2,42 ūdensputnus (6. tabula, 33. attēls). Reģistratori nav intervējuši 2 sekmīgus medniekus, kas lietotni Mednis izmantoja un pameta ezeru jau agri. Savukārt lietotni nesasniedza ziņas par 2 laučiem Ezerkrastos, 1 meža pīli Vecupeniekos, 1 gaigalu Dūšeļos, 5 meža pīlēm, 7 pelēkajām pīlēm un 6 laučiem Dālderos un gandrīz visu guvumu Līņos. Apvienojot abu metožu ziņas, lēšam, ka Babītes ezerā sezonas atklāšanā nomedīti vismaz 60 ūdensputni.

33. attēls. Mednieku aktivitāte un vidējais guvums ūdensputnu medību sezonas atklāšanā 2004.-2026. gados Babītes ezera bāzēs.

Nagļu dīķsaimniecībā izdevās aptaujāt 22 medniekus. Vidējais guvums lielums bija augstākais līdz šim reģistrētais (6.tabula, 34 attēls). Nagļu dīķsaimniecībā reģistrācijas apstākļi bija vissarežģītākie, 18:00, kad ornitologi sāka aptauju, jau sāka pieņemties spēkā vējš un nokrišņi, kas mazināja cilvēku vēlmi uzkavēties medību vietā. Vēlāk vakarā vētras dēļ bija traucēti telefona sakari. Rezultātā aptaujai paslīdējuši garām 1 sekmīgs mednieks ar 5 putniem Zvejsalas dīķos un 4 sekmīgi mednieki ar 14 putniem Orenīšos. Savukārt Medņa datubāzi nesasniedza 21 ūdensputns no Zvejsalas dīķiem un 14 ūdensputni no Orenīšiem. Apvienojot abu datu avotu ziņas, lēšam, ka apsekotajos Nagļu dīķos sezonas atklāšanā nomedīti vismaz 145 ūdensputni (tabula).

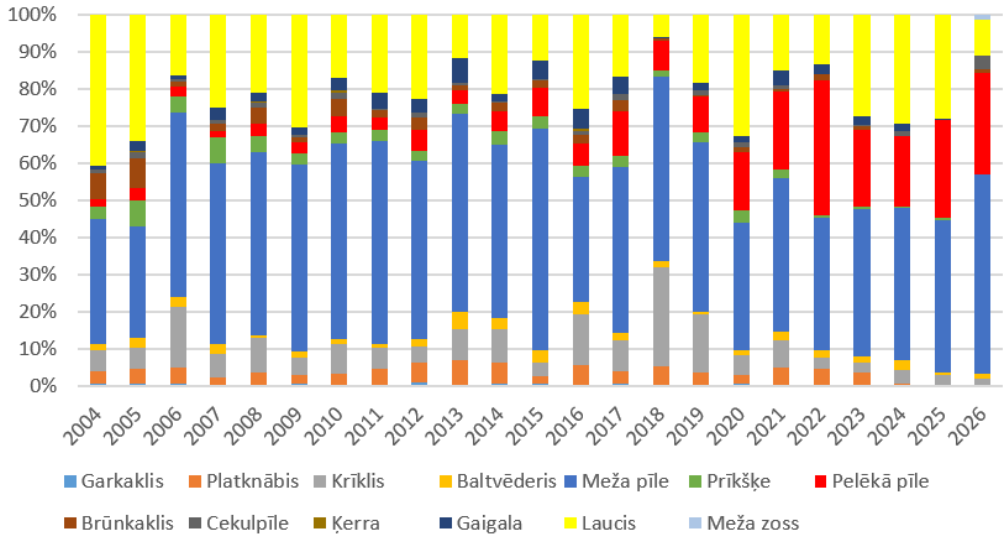
34. attēls. Pārbaudītās medību reizes un vidējais guvums ūdensputnu medību sezonas atklāšanā 2004.-2026. gados Nagļu dīķos.

Sugu sastāvs.

Pavisam 2026. gada ūdensputnu medību atklāšanā iegūti dati par 7 medīt atļautām sugām guvumā un 3 neatļautām. (7. tabula, 35. attēls). Guvumā dominē meža pīle un pelēkā pīle. Agrākajos gados parastais krīklis sarucis līdz 4 reģistrētiem īpatņiem. Sarucis arī lauču un nirpīļu īpatsvars guvumā.

7.tabula. 2026. gada ūdensputnu sezonas atklāšanā nomedītie putni.

Suga	Babītes ezers	Liepājas ezers	Nagļu dīķi	Kopā
Sugas, kuras medīt atļauts	**59**	**43**	**141**	**243**
Meža zoss *Anser anser*	-	-	3	3
Krīklis *Anas crecca*	1	1	2	4
Meža pīle *Anas platyrhynchos*	15	10	108	133
Pelēkā pīle *Anas strepera*	18	32	21	71
Cekulpīle *Aythya fuligula*	9	-	-	9
Gaigala *Bucephala clangula*	1	-	-	1
Laucis *Fulica atra*	15	-	10	25
Medīt neatļautas sugas	**1**	**1-**	**4**	**6**
Baltvēderis *Mareca penelope*	-	1	2	3
Garkaklis *Anas acuta*	-	-	1	1
Brūnkaklis *Aythya ferina*	1	-	1	2
Kopā	**60**	**44**	**145**	**249**

35. attēls. Dažādu ūdensputnu sugu īpatsvars sezonas atklāšanas guvumā

Dzimuma un vecuma sastāvs.

Redzam jau agrākos gados novēroto, ka meža pīlei un pelēkajai pīlei ievērojamu lomu guvumā medību atklāšanā spēlē pieaugušie putni, kas uz spalvu maiņu registrācijas vietās sapulcējas no plašas apkārtnes. 2026. gadā paši tas izteikts pelēkajai pīlei Liepājas ezerā. (836.. tabula). Nagļos meža pīlei guvumā iespējams aprēķināt R indeksu – jaunie putni un vecu mātīti, kas bija 1,48.

8. tabula. Guvuma vecums vai dzimums 2026. gada sezonas sākuma nomedīto reģistrācijas vietās

Suga	Vecums	Dzimums	Babītes ezers	Liepājas ezers	Nagļi	Kopā
Meža zoss	AD	X			2	2
	JUV	X			1	1
Krīklis	AD	T			1	1
	JUV	T	1	1	1	3
Meža pīle	AD	M	4	3	25	32
		T	6	4	42	52
	JUV	M	3	0	18	21
		T	2	3	19	24
	N	M	0	0	1	1
Pelēkā pīle	AD	M	1	10	2	13
		T	1	16	15	32
		X	0	3	0	3
	JUV	M	5	2	1	8
		T	11	0	2	13
	N	X	0	1	1	2
Cekulpīle	JUV	M	1	0	0	1
		T	8	0	0	8
Gaigala	JUV	M	1			1
Laucis	AD	X	6	0	5	11
	JUV	X	9	0	5	14
Baltvēderis	AD	M			1	1
		T		1	1	2
Garkaklis	JUV	M			1	1
Brūnkaklis	AD	T	1	0	0	1
	JUV	T	0	0	1	1
Kopā			60	44	145	249

Pīles spēj pacelties gaisā jau, kad spalvu maiņa notikusi par 75%. Daudzām pelēkajām pīlēm Liepājā un Nagļos spārnu spalvas rādīja, ka spalvu maiņa turpinās vai tikai tikko beigusies. Diemžēl viens putns Liepājā bija nomedīts nelidojošs (36. attēls).

36. attēls. Nelidojoša pelēkā pīle no Liepājas ezera Reiņu bāzē 2026.gada 23. augustā.

Salīdzinājums ar lietotnes Mednis datiem

Kā noskaidrojās reģistrācijas un lietotnes Mednis datu salīdzinājumā, neviena metode nav pilnīga. Ornitologi nesaskaitīja 36 putnus (14,5 % guvuma), bet Mednī nenokļuva ziņas par 26% guvuma. Medību slodze pārbaudes vietās sezonas atklāšanā ir sarukusi (32., 33., 34. attēli), un materiāla apjoms ir mazs. Tomēr bažas rada situācija, kad, piemēram, visu guvumu lietotnē Mednis ieziņo, bet gaigalu aizmirst. Neieziņoto meža pīļu daudzums bija 13 % no kopējā meža pīļu guvuma, bet pelēkajai pīlei neieziņti 43% no šīs sugas guvuma. Saprotamu iemeslu dēļ Medņa datos neparādījās augustā patiešām medīt neatļauto sugu īpatņi.

Neatrastie putni

Pēc aptaujāto mednieku sniegtajām ziņām kopā reģistrācijas vietās bijuši 53 trāpīti, bet neatrasti putni – 50 pīles un 3 meža zosis. Nevienai no mednieku grupām nebija līdzi strādājoša medību suņa.

5. Pateicības

Paldies visiem medniekiem, kas 2025.gadā un 2026. gadā lietoja Medni un neliedza ornitologiem aplūkot savu guvumu sezonas atklāšanā.

Paldies žurnāla "Medības" un podkāsta "Šauj garām"veidotājiem, par projekta un tā vietnes www.nomeditie.org reklamēšanu, Valsts Meža dienestam par pieeju Medņa datiem, Latvijas Gredzenošanas centram par raitu datu apmaiņu, zosu ķērājiem, zosu novērojumu ziņotājiem un zosu ligzdošanas vietu īpašniekiem!

6. Literatūra

Ķerus, V., Dekants, A., Auniņš, A., Mārdega, I., 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980–2017. Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

Mouronval, J.B. 2016. Guide to the sex and age of European ducks. Office national de la chasse et de la faune sauvage, Paris - 124 pages

Nilsson L. & Persson H. 1992. Feeding areas and local movement patterns of post-breeding Greylag Geese Anser answer in South Sweden. Ornis Svecica 2:77-90.

Opermanis O., Mednis A., Bauga I. 2001. Duck nests and predators: interaction, specialisation and possible management. Wildlife Biol. 7: 87–96

Vīksne J. 2011. Medījamo ūdensputnu noteicējs. 3. izdevums. Rīga, 64 lpp.

Weller, M.W. (1956). A simple field candler for waterfowl eggs.Journal of Wildlife Management 20: 1-13.

Westerskov, K. (1950). Methods for determining the age of game bird eggs.Journal ofWildlife Management 14:56-67

https://www.copernicus.eu/en

https://earth.google.com/web

https://karte.lad.gov.lv/arcgis/services/lauki/MapServer/WFSServer